

ECONOMISCHE VISIE 2020-2027

REACTIES VAN REGIONALE PARTNERS - COMPLEET OVERZICHT

1 november 2020

0. Uitnodiging
1. Bedrijvenkring Leusden (11-09-20)
2. Branchevereniging Koninklijke NL Ingenieurs (26-08-20)
3. Branchevereniging voor ondernemers in het groen (VHG, 05-07-20)
4. Gemeente Amersfoort (16-07-2020)
5. Gemeente De Bilt (16-09-20)
6. Gemeenten Veenendaal, Rhenen en Renswoude (15-11-20)
7. Gemeente Vijfheerenlanden (12-08-20)
8. Gemeente Woerden (15-09-20)
9. MBO Utrecht (21-07-20)
10. Regio Amersfoort (07-09-20)
11. Regio FoodValley (09-09-20)
12. Technohub Woerden (23-09-20)
13. Technologieraad Regio Utrecht (TRU, 29-07-2020)
14. U10, bestuurstafel Economische Positionering (27-10-20)
15. Vereniging Amersfoortse Bedrijven (VAB, 13-09-20)
16. Vereniging van Amersfoortse Ondernemers (VAO, 14-08-2020)
17. Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) en Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) (14 mei 2020)

UITNODIGING (mail, 29 JUNI 2020)

Geachte heer, mevrouw,

Met veel plezier bied ik u namens gedeputeerde Robert Strijk de Economische Visie 2020-2027 voor de Regio Utrecht aan, zoals deze onlangs door Gedeputeerde Staten is vastgesteld. U treft de visie aan in onderstaande link:

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/focus-op-vitaliteit-en-duurzaamheid-maakt-utrechtse-economie-toekomstbestendig>

De visie is tot stand gekomen op basis van de resultaten van een aantal processen die wij samen met u en andere partijen hebben doorlopen. Denkt u daarbij aan de Regionale Economische Agenda (REA), de ontwikkeling van de Provinciale Omgevingsvisie (POVI) en de Ruimtelijk Economische Strategie Utrecht (RESU). Daarnaast is een aantal doelen in de Economische Visie gebaseerd op lopende trajecten met een breed scala aan partners, zoals de Human Capital Agenda, de Technologieraad Utrecht, de totstandkoming van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht, de MKBdeal Utrecht-West, de Regio Deal Foodvalley, digitalisering en circulariteit.

Het is belangrijk u te wijzen op het feit dat de Economische visie is opgesteld in een periode waarin de snelheid van de gevolgen van de coronacrisis ondernemers, bedrijven, (kennis)instellingen en gemeenten heeft overvallen. Door deze crisis is eens te meer duidelijk geworden dat een gezonde economie als geheel en de belangrijkste actoren in het bijzonder, in staat moeten zijn om snel en relevant mee te bewegen. Niet alleen als het gaat om lange termijn veranderingen (waaronder verduurzaming, energietransitie en digitalisering), maar juist ook bij plotselinge en urgente ontwikkelingen (zoals bijvoorbeeld de stikstofcrisis, de covid-19 epidemie of andere crises).

Wij zijn van mening dat gemeenten, ondernemers, bedrijven en (kennis)instellingen een substantiële kunnen rol spelen bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken, het voorzien in toekomstige behoeften in de samenleving of het uitrollen van nieuwe producten en diensten. Het realiseren van de gestelde doelen in de Economische Visie, zoals energietransitie, een gezonde stedelijke leefomgeving en een duurzaam sterke economie is naar onze mening niet mogelijk zonder uw bijdrage.

Wij zijn benieuwd naar uw eventuele reactie op deze nieuwe Economische Visie, waarbij wij het op prijs stellen dat u aangeeft op welke wijze uw organisatie kan bijdragen aan de realisatie van onze doelen. Zoals gesteld in de visie bevinden wij ons als provincie niet op een eiland, maar willen wij onze middelen en mogelijkheden zoveel mogelijk samen met partners in de regio Utrecht inzetten voor een vitale en duurzame economie (in triple/quadruple helix verband).

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet, het liefst voor 15 augustus 2020. Daarna zullen wij alle ideeën, initiatieven en wensen verwerken in een apart document als addendum bij de visie en deze toesturen aan Provinciale Staten. De verwachting is dat Provinciale Staten de Economische Visie in september of oktober 2020 zullen behandelen.

Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben aarzel dan niet om mij te bellen of te mailen.

Hartelijke groet,

Michiel Linskens
senior adviseur economie
Provincie Utrecht
06 - 2112 4704
michiel.linskens@provincie-utrecht.nl/www.provincie-utrecht.nl

Reactie Bedrijvenkring Leusden op de economische visie Provincie Utrecht

“Focus op een vitale en duurzame economie 2020 – 2027”, april 2020.

Deze reactie is vastgesteld in de bestuursvergadering van de Bedrijvenkring Leusden (BKL) op 11 september 2020.

Algemeen

Wij hebben met belangstelling kennis genomen van de economische visie 2020-2027 van de provincie Utrecht. Wij onderschrijven van harte het belang van aandacht voor onderwerpen als de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, nieuwe technologieën, innovatie en werklocaties. Graag wil het bestuur van de BKL meedenken over en een bijdrage leveren aan concrete acties om de uitdagingen die deze onderwerpen met zich brengen aan te gaan.

Ook wij maken ons zorgen over de gevolgen van de coronacrisis op het lokale ondernemerschap en het welzijn van de inwoners van Leusden. Snel en adequaat reageren op problemen door de coronacrisis zal innovatief en betrokken leiderschap van zowel ondernemers als bestuurders vergen. Ook daarin willen wij graag in voorkomend geval een faciliterende rol spelen.

Over de economische visie 2020-2027 maken wij graag de volgende opmerkingen:

Bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst

We onderschrijven ter zeerste het belang van een leven lang leren en het versterken van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Door het huidige ongunstige economische klimaat is (om)scholing van (potentiële) werknemers van een nog groter belang. Leer-werkplekken, stages, van werk(loos)-naar-werk-trajecten (ook intersectoraal), een (lokaal) arbeidsmarktdashboard leveren een bijdrage aan een vitale arbeidsmarkt. We vernemen graag welke concrete (financiële) bijdrage de provincie daarin kan leveren.

We maken ons zorgen over de arbeidsmarktpositie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zeker nu de coronacrisis grote gevolgen lijkt te gaan hebben voor de werkgelegenheid. Ondersteuning van werkgevers, zowel op het proces als financieel, kan drempelverlagend werken. We vragen de provincie hierin ook een taak te zien.

Ook zien we in dat er concrete stappen moeten worden gezet naar een meer circulaire economie. De ROM staat daar voor opgelijnd, maar we willen graag weten op welke wijze en onder welke voorwaarden van de ROM-gelden gebruik kan worden gemaakt.

De energie- en warmtetransitie heeft een grote impact op de bedrijfsvoering van ondernemers. We nemen graag meer concreet van de provincie welke faciliterende rol zij daarin gaat spelen (voorlichting, proces, financieel).

Economisch profiel is sterk, competitief en zichtbaar

Een (inter)nationaal vestigingsklimaat is van groot belang om de aantrekkelijkheid van onze regio op peil te houden. We zien graag meer concrete plannen van de provincie om bedrijven die al in onze regio gevestigd zijn aan ons te blijven binden.

We ondersteunen het International Welcome Center Utrecht Region (IWCUR) van harte en bieden graag aan daarin in voorkomend geval een rol te spelen. Daarbij willen we met klem benadrukken dat de provincie Utrecht uit meer bestaat dan Utrecht Science Park en de stad Utrecht. Ook het stadsgewest Amersfoort behoort tot de koplopers op economisch gebied in Nederland en de provincie Utrecht mag dat gegeven wat ons betreft meer en nadrukkelijker uitdragen.

We zijn benieuwd naar de concrete stappen die de provincie gaat zetten rond het platform regionaal economische samenwerking (PRES) om te zorgen voor (verdere) versterking van de samenwerking tussen de (kleinere) gemeenten en de provincie Utrecht.

Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk

In de gemeente Leusden zijn diverse grote en kleine innovatieve ondernemingen actief. Een startup ecosysteem ondersteunen we van harte. Ook op dit punt vernemen we graag op welke wijze de ROM-gelden daarvoor kunnen worden aangewend.

Voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit

Binnen het stadsgewest Amersfoort moeten voldoende mogelijkheden blijven bestaan voor bedrijven om zich te vestigen. We maken ons zorgen of de provincie zich niet te veel focust op intensiveren, herstructureren en revitaliseren van bestaande werklocaties en het selectieve vestigingsbeleid en zich daarmee een ongewenst concurrentienadeel bezorgt.

We verzoeken de provincie de vestiging van nieuwe bedrijven en kantoren van harte te ondersteunen, vanuit de grondhouding “ja, mits” in plaats van “nee, tenzij”.

Op het gebied van bereikbaar van en binnen de provincie verwachten we van de provincie concrete stappen tot versnelling van (landelijke) plannen.

We zien ook de door de provincie aangestipte samenhang tussen de arbeidsmarkt en de woningmarkt. We verwachten van de provincie maximale flexibiliteit op het gebied van (versnelling van) woningbouw en ombouw naar woningen.

met vriendelijke groeten,

namens het bestuur van de Bedrijvenkring Leusden

Tim de Bondt

voorzitter

Mail NL Ingenieurs
26 augustus 2020

Hartelijk dank voor het toesturen van de Economische Visie 2020-2027 van de provincie Utrecht aan onze branchevereniging NIngenieurs. Deze visie zit wat ons betreft goed in elkaar en sluit aan bij ontwikkelingen die wij zien.

Vorig jaar hebben we als branchevereniging een Agenda Provincie opgesteld met op hoofdlijnen de thema's die wij belangrijk vinden op provinciaal gebied. Deze voeg ik als bijlage ter info toe.

Onze leden zijn ingenieursbureaus en zijn op diverse onderwerpen van deze visie actief. Mochten jullie een keer willen verder praten over de economische ontwikkelingen in het fysieke domein dan zijn we van harte bereid om het gesprek aan te gaan.

Vriendelijke groeten,

Arnoud Willemsen
Senior adviseur public affairs en beleidsmedewerker

Agenda Provincie

Onze samenleving staat voor complexe en grote transities op het gebied van klimaat, energie, mobiliteit en duurzaamheid. In Nederland spelen de provincies hierin een belangrijke rol. De provincie is regisseur van de regio en levert een belangrijke bijdrage aan maatregelen die de gemeentegrens overstijgen.

Koninklijke NLI ingenieurs heeft een **agenda** opgesteld met **cruciale thema's voor de nieuwe provinciebesturen 2019-2023**. Er is veel werk te verrichten voor de uitdagingen voor de toekomst. En die toekomst is nu.

Wij vragen de nieuwe provinciebesturen de komende jaren vol op onderstaande thema's in te zetten. Daarbij is een cruciale rol gelegen in de regio. Nederland is in toenemende mate versnipperd. Partijpolitiek in de gemeenten, provincies en in Den Haag is meer gefragmenteerd dan we gewend waren. De burger mondiger dan voorheen. Veel ontwikkelingen, zeker in het ruimtelijke domein vragen echter om een langetermijnaanpak. Om vooruitkijken, knopen doorhakken en het bieden van zekerheid aan het bedrijfsleven dat het werk moet uitvoeren. Daarom vragen wij: **provinciebestuur neem de regio, de toekomst is nu!**

Energietransitie

De transitie naar een andere, schonere energiehuishouding gaat veel vragen van burgers, bedrijven en bestuurders. Dat gaat voor een groot deel over waar we in ons land wonen, werken en hoe we het landschap inrichten. Daarom vraagt de energietransitie ook een transitie in de manier waarop overheden, burgers, bedrijven en organisaties met elkaar samenwerken. Op lokaal niveau gebeurt er al veel, maar moet er nog veel meer gebeuren. Veel gemeenten ontbreekt het daarvoor aan schaalgrootte en overzicht.

- Neem als provincie de leiding in de regionale energiestrategieën en benut regionale en lokale sterktes

Mobiliteit en bereikbaarheid

Onze mobiliteitsvraag verandert. Tegelijkertijd verschijnen er nieuwe vormen van slimme mobiliteit. Ook willen we als samenleving CO2 reduceren en een gezonde leefomgeving met minder fijnstof. Dit levert op ruimtelijk gebied enorme uitdagingen op, met in iedere provincie een eigen dynamiek.

- Ontwikkel een integrale duurzame visie op mobiliteit in de provincie met aandacht voor duurzaam openbaar vervoer, flexibele mobiliteitssystemen zoals deelconcepten, hubs voor goederenvervoer en snelfietsroutes

Circulaire economie

Op het gebied van de circulaire economie valt er nog veel te winnen, zoals het verlagen van de hoeveelheid afval en het verhogen van hergebruik- en recycling van materialen. De provincie kan hier een belangrijke rol spelen. Door circulariteit te stimuleren via haar regionale economische beleid, door zelf circulair in te kopen en door via fondsen in te zetten op innovatie op dit gebied.

- Maak circulair de standaard bij inkoop
- Geef circulariteit een centrale plek in regionale en sectorale strategieën op het gebied van bouwen, mobiliteit en ruimtelijke ordening
- Stimuleer circulariteit via regionale innovatie- en investeringsfondsen

Duurzame woningbouw

In 2030 zijn er naar verwachting 900.000 huishoudens meer dan nu. Dat betekent dat er jaarlijks ongeveer 85.000 nieuwe (klimaatneutrale) woningen gebouwd moeten worden om verschillende groepen aan een passende woning te helpen. De huidige woningproductie loopt echter achter en de woningvoorraad sluit niet altijd aan bij de vraag. Ook valt er hier veel te winnen op het gebied van duurzame energie en het veranderende klimaat.

- Geef in de Omgevingsvisie aan dat woningbouw een provinciaal belang is en deel uitmaakt van een integrale visie op de fysieke leefomgeving
- Geef bij planontwikkeling ruim aandacht voor het veranderende klimaat (klimaatadaptatie), circulariteit en duurzame energieoplossingen

Beter aanbesteden

Provincies doen jaarlijks aanbestedingen voor vele miljarden euro's. Helaas blijven er nog mogelijkheden in de markt onbenut. Zo is er geregeld weinig aandacht voor innovatie en voor het stimuleren van duurzaamheid. Ook worden risico's te vaak eenzijdig bij de opdrachtnemer gelegd. Gezien de aard van veel ingenieurswerk -complexe en grote opdrachten- betekent dit onevenredig hoge risico's die zij moeten dragen. Die onevenredige risico's zijn slecht voor de markt en daarmee uiteindelijk voor opdrachtgever en -nemer.

- Zet -in overleg met de branche- in op innovatie en duurzaamheid bij aanbestedingen
- Zorg voor een redelijke risicoverdeling
- Limiteer de tenderkosten door goed na te denken wat bij ondernemers wordt uitgevraagd voor een aanbesteding

Kortom, NLingenieurs vraagt onze provinciebesturen: **neem de regie, de toekomst is nu!**

MAIL VHG
5 juli 2020

Hartelijk dank voor het toesturen van de Economische Visie 2020 – 2027 van de Provincie Utrecht. Ik heb deze intussen met belangstelling doorgenomen en wil hiervoor mijn complimenten aan u overbrengen. Graag wil ik hierop namens VHG, de branchevereniging voor ondernemers in het groen met in totaal 1.100 aangesloten leden, een korte inhoudelijke reactie sturen. Naast de diverse mkb-aspecten in bedrijfsvoering, onderwijs en arbeidsmarkt, trekken twee onderdelen mijn bijzondere aandacht:

Gezond stedelijk leven:

Ik omarm het profiel Gezond Stedelijk Leven, zoals dat in hoofdstuk 4 verder is uitgewerkt. De waardering voor groen in onze leefomgeving heeft gedurende de coronacrisis een enorme impuls gekregen. Groen levert oplossingen voor klimaatproblemen, het bevorderen van de biodiversiteit en het welzijn/welbevinden van mensen. Daarnaast kan groen in de circulaire economie een geweldige groei doormaken wanneer er meer aandacht komt voor bio-based materialen en natuurlijke kringlopen. Vanuit VHG hebben we enige jaren geleden al het concept van De Levende Tuin geïntroduceerd. Hierin bieden we inspiratie om de inzet van groen te koppelen aan 18 elementen van duurzaamheid in de buitenruimte. In de loop van het tweede halfjaar 2020 zullen we een nieuw concept rondom de Levende Openbare Ruimte presenteren. Beide concepten zou ik graag inbrengen bij de vertaling van het hoofdstuk Gezond Stedelijk Leven naar lokale oplossingen.

Werklocaties zijn duurzamer:

In hoofdstuk 6.2 wordt aangegeven hoe ingezet gaat worden op het verduurzamen van werklocaties. Met name de duurzame ontwikkeling spreekt mij hierin aan. Er ligt nog een enorm potentieel als het gaat om revitaliseren van bestaande bedrijventerreinen richting klimaatbestendigheid, biodiversiteit en plezierig werken. Ook op nieuwe bedrijfslocaties kunnen we kansen benutten. Daarbij zijn goede crossovers te maken naar energie en gezondheid. Ook hiervoor heeft VHG de nodige handvatten ontwikkeld binnen het concept van Het Levende Gebouw en als trekker van de Greendeal Groene Daken (nu Nationaal Dakenplan). Het concept inspireert op 19 elementen van duurzaamheid hoe groen ingezet kan worden richting klimaat, biodiversiteit, gezondheid en economische waarde. Ook dit concept breng ik namens VHG graag in.

VHG neemt namens de groene sector graag de rol van verbinder naar maatschappelijke uitdagingen en lokale initiatieven op zich. In onze sector is veel groene kennis en kunnen we steunen op een uitgebreid netwerk van deskundige groenprofessionals. Ik pleit er, zeker vanwege de mooie gezamenlijke kansen die ik hierin vanuit onze sector zie, van harte voor om groen een duidelijke plaats te geven in de uitvoering van de Economische Visie 2020 – 2027. Voor nadere toelichting en gedachtewisseling over hoe we kunnen concretiseren, houd ik mij van harte aanbevolen.

Met vriendelijke groet,
VHG
Branchevereniging voor ondernemers in het groen

Egbert Roozen
Directeur

De Molen 30, 3994 DB Houten
Postbus 1010, 3990 CA Houten
T. 030 6595644 E. e.roozen@vhg.org
W. www.vhg.org Twitter: @GroenOndernemen

Gemeente Amersfoort

Provincie Utrecht
T.a.v. gedeputeerde R.C.L. Strijk
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Uw brief/kenmerk

Ons kenmerk
DIR/WW/6224309

Onderwerp
Economische Visie Provincie Utrecht

Datum
16 juli 2020

Geachte gedeputeerde Strijk,

Hartelijk dank voor het toezenden van de Economische Visie voor de provincie Utrecht 2020-2027. Wij kunnen de doelstellingen in deze visie onderschrijven en dragen daar graag aan bij.

De provincie Utrecht is al jaren een topregio zoals u schrijft in de Economische Visie. Op dit moment zitten wij in zwaar weer en veel is nog niet duidelijk. Wat we wel zien is dat we een veerkrachtige economie hebben en dat Amersfoort daar in belangrijke mate aan bijdraagt. De klap is hard maar het ondernemerschap, de vitaliteit en het vertrouwen zijn groot. Laten we samen deze vitaliteit behouden en versterken voor de toekomst.

De gemeente Amersfoort onderschrijft het gedachtegoed van gezond stedelijk leven voor iedereen. Een van onze doelen in de economisch visie gemeente Amersfoort in wording is passende hoeveelheid werkgelegenheid voor de beroepsbevolking en passende hoeveelheid betaalbare werklocaties op het grondgebied. Voor Amersfoort betekent dit dat het van belang is om ook beroepen in de maakindustrie en praktisch opgeleiden te behouden voor de regio en verdringing van praktische beroepen tegen te gaan. Dit komt een evenwichtige economische structuur ten goede en maakt de economie veerkrachtig in een crisis situatie. Voor het behouden van deze balans willen wij ons graag inzetten. Hiertoe werken wij samen in de regio omdat werkgelegenheid en werklocaties voor een deel gemeentegrens overstijgende aangelegenheden zijn. Het lijkt ons goed om toe te werken naar een regionaal economisch profiel dat tegemoet komt aan onze kracht in de praktische beroepen en praktische opleidingen als het gaat om de bouw, gezondheid en circulariteit. In het ontwikkelbeeld dat wij samen met regionale partners en de provincie Utrecht maken hebben wij hier reeds aandacht voor gevraagd.

Inlichtingen bij
M. van Duren
06-42210353

Bezoekadres
Stadhuisplein 1
Amersfoort

We zien op dit moment dat de binnensteden hard geraakt worden door de gevolgen van covid-19. De retail en horeca zijn flink getroffen. Een trend die al eerder zichtbaar was vraagt nu versterkt om aandacht. Amersfoort wil graag met de provincie Utrecht nadenken over hoe we de binnensteden vitaal kunnen houden door concepten te ontwikkelen die verder gaan dan interactie milieus. Wij willen graag met jullie een duurzame impuls geven aan de binnenstad waarin het niet gaat om óf wonen óf werken maar om wonen én werken én groen én circulair én cultuur. Kortom om een gezonde en inclusieve binnenstad.

Wij juichen toe dat de OMU een regie rol pakt op het vlak van werklocaties. Wij stellen ons voor dat een regie rol betekent dat samen met de partners bekeken wordt waar verdichting, verduurzaming of herstructurering mogelijk is en dat tevens gekeken wordt hoe het met profilering van locaties staat in een diversiteit van sectoren. Het is van belang om een gebalanceerde hoeveelheid werklocaties van een diverse kwaliteit te hebben. Dus ook locaties waar maakindustrie, circulaire bouw en gelieerde sectoren zich kunnen vestigen. Wij willen nadrukkelijk vragen om de woon werk balans te laten prevaleren boven te strikte begrenzing van het areaal bedrijventerreinen. Toenemende woningbouw gaat wat ons betreft hand in hand met toenemende werkgelegenheid. En daarin pleiten wij nogmaals voor een krachtige maakindustrie waarin praktisch opgeleiden hun werk vinden.

Voor wat betreft circulaire economie en circulair ondernemerschap zijn mooie stappen gezet. Wij denken graag mee over het vertalen van de ambitie naar een uitvoeringsagenda waar ook budget aan gekoppeld wordt. En wij zouden graag willen versnellen waar het gaat om upcycling, het stimuleren van circulair ondernemerschap en circulaire bouw door middel van bijvoorbeeld een bouwcampus. Dit sluit mooi aan op de kracht van de regio en versterken van de regionale economische structuur in de maakindustrie en voor de praktisch opgeleiden.

Nu meer dan ooit is het begeleiden van mensen van werk naar werk belangrijk om onze economie vitaal te houden. Deze arbeidsmarktuitdagingen pakken wij eveneens regiobreed aan. Wij doen dit door samen met gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen en met jullie een scherpe agenda te formuleren. Hierdoor kunnen wij gezamenlijk onze energie en middelen gericht in zetten. Tegelijkertijd zorgt een Human Capital Agenda voor commitment en draagvlak bij de verschillende stakeholders om bij te dragen aan oplossingen. Met deze gezamenlijke regionale agenda kunnen de arbeidsmarktuitdagingen die nu ontstaan direct en effectief worden aangepakt.

Amersfoort is dit jaar benoemd tot Onderwijsstad van Nederland. Een eretitel waar hard voor gewerkt is door het hele onderwijsveld van het primair onderwijs tot en met universitair niveau (SOMT). Amersfoort is een stad met een mix van hoogopgeleide en praktisch opgeleide inwoners. Het aantal leerlingen op MBO-niveau is ongeveer vijfmaal zo groot als die in het hoger onderwijs. Met enkele toonaangevende MBO – instellingen (MBO Amersfoort, ROC Midden Nederland en Hoornbeek College) heeft Amersfoort daarmee een complementair onderwijsaanbod om mensen op te leiden voor praktische functies van vandaag en morgen. Hiertoe blijven wij pleiten voor werkgelegenheid in de praktische beroepen als aanvulling op de grote hoeveelheid kenniswerkers in de provincie Utrecht.

Zoals terecht wordt benoemd als meerjarendoel in jullie economische visie is de regio er als geheel bij gebaat dat het vestigingsklimaat vanuit internationaal perspectief wordt verbeterd. De activiteiten die worden ontplooid moeten leiden tot een versterking van de structuur van het internationaal onderwijs. Dit past geheel in het beeld dat Amersfoort heeft om als stad een aantrekkelijke leeromgeving te kunnen blijven bieden aan kinderen van kenniswerkers, van buitenlandse flexarbeiders en expats tot aan Nederlandse ouders die hun kinderen een internationaal georiënteerd onderwijspad willen laten volgen. Amersfoort heeft op dit moment geen aanbod van internationaal onderwijs dat zich richt op kinderen van internationale werknemers. Er is in Amersfoort wel degelijk vraag naar internationaal onderwijs. Aansluitend bij recent onderzoek kan Amersfoort bij uitstek een rol spelen bij het realiseren van een groter internationaal onderwijsaanbod met een goede spreiding over het grondgebied van de provincie. Hier dragen wij graag in overleg met jullie aan bij.

Zoals reeds aangegeven werken wij al veel samen als het gaat om bijvoorbeeld de Human Capital Agenda, Economic Board Utrecht, Utrecht Region Economische Corona Alliantie, Regionale Ontwikkelingsmaatschappij én we werken samen in het Ontwikkelbeeld voor de regio, het Regionaal Programmeren, de Provinciale Omgevingsvisie en andere strategische projecten. Dit is vanuit de overtuiging dat wij elkaar nodig hebben bij het behouden van een vitale, duurzame en gezonde economie.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Amersfoort,
namens dezen,

Mevrouw W.A.T. van der Heijden
afdelingsmanager Woon- en Werkklimaat

Provincie Utrecht
Postbus 80300
3508 TH Utrecht
T.a.v gedeputeerde de heer R.C.L Strijk

datum: 16-9-2020	e-mail: s.bremmer@debilt.nl	bijlage:
uw kenmerk:	doorkiesnr.: (030) 228 98 93	afdeling: Gebiedsteam Bilthoven
ons kenmerk:	contactpersoon: Simon Bremmer	onderwerp: Reactie op Economische Visie provincie Utrecht 2020-207

Geachte heer Strijk,

Naar aanleiding van uw email van 29 juni jl. hebben wij met interesse kennis genomen van de Economische Visie provincie Utrecht 2020-2027. We kunnen onze grotendeels vinden in deze visie en zijn verheugd te zien dat de provincie Utrecht met deze visie de focus legt op het economisch profiel van Gezond Stedelijk Leven en de prominente rol die kennis en innovatie hierin spelen. De specifieke positie van USP Bilthoven verdient echter meer aandacht.

De afgelopen jaren is in samenwerking met de provincie, gemeente Utrecht en de USP organisatie werk gemaakt van de verdere ontwikkeling van het USP. We zijn het eens met de economische visie waarin is opgenomen dat het verbeteren van het start-up klimaat, de inzet op de human capital agenda, gericht accountmanagement voor het USP, buitenlandse acquisitie en intensiveren van de samenwerking door inzet van de EBU en de ROM belangrijke aspecten zijn waarmee de ontwikkeling van het USP versterkt kan worden. We vragen echter wel meer aandacht voor het fysieke aspect van innovatie en investeren in het USP. Op 1 juli jl. hebben de grote scienceparken in Nederland met een manifest opgeroepen de fysieke aspecten van innovatie een prominente plek te geven in het beleid en te investeren in deze locaties. Wij denken daarbij bijvoorbeeld aan het verbeteren van de OV bereikbaarheid vanaf station Bilthoven, langs het USP Bilthoven naar USP Utrecht.

Het USP Bilthoven gaat in de periode 2020-2027 van deze Economische visie een cruciale fase in waarbij met het vertrek van het RIVM en de ontwikkeling van een gedeelte van de aangrenzende Schapenweide er ruimte is voor nieuwe Life Science bedrijvigheid. In 2017 heeft de provincie Utrecht, de vastgoedeigenaar van USP Bilthoven en de gemeente De Bilt een convenant gesloten voor de ontwikkeling van het USP Bilthoven. Hiermee is er een stevige basis gelegd voor onze gezamenlijke inzet op de doorontwikkeling van USP Bilthoven. Juist door de Coronacrisis en de wereldwijde aandacht voor vaccinontwikkeling zijn er nu unieke kansen voor de verdere ontwikkeling van USP Bilthoven. Deze gezamenlijke inzet verdient ook een plek in deze economische visie. We omarmen en dragen tevens graag bij aan het voorstel op bladzijde 66 van de visie voor het (verder) aangaan van een meerjarig commitment voor de doorontwikkeling van het USP in samenwerking met de gemeente Utrecht, het USP en partners.

We zien uit naar de verdere samenwerking om gezamenlijk uitvoering te geven aan deze economische visie.

Hoogachtend,

College van burgemeester en wethouders van de gemeente De Bilt,

de secretaris,

R. van Netten

de burgemeester,

mr. S.C.C.M. Potters

Afdeling Economie en Werk
Behandeld door H. van Rijnbach
Telefoonnummer (0318) 538 538

Documentnummer 2020\30676

Provincie Utrecht
College van Gedeputeerde Staten
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Datum 15 september 2020
Onderwerp Reactie Economische Visie Provincie Utrecht
2020-2027

Geacht College,

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van uw Economische Visie Regio Utrecht 2020-2027. Graag maken we gebruik van de mogelijkheid om te reageren. In deze brief geven we aan op welke wijze de Utrechtse gemeenten in de regio Foodvalley kunnen bijdragen aan de realisatie van de doelen uit de Economische Visie en waar wij kansen zien om de samenwerking te intensiveren. Wij willen deze gemeentelijke reactie graag bespreken en toelichten tijdens een nog te bepalen Economische Top in het najaar 2020. Deze wordt in overleg met de provincie gepland

Algemeen

Wij sluiten allereerst graag aan op de reactie van de Regio Foodvalley en vragen graag uw aandacht voor de daarin beschreven aandachtspunten. Daarnaast willen de gemeenten Veenendaal, Rhenen en Renswoude in onderlinge samenwerking graag een aantal accenten benoemen. Deze accenten zijn van groot belang en daarin zoeken wij de samenwerking met de provincie Utrecht, vanuit de Utrechtse gemeenten en de Regio Foodvalley. In dit kader is de samenwerking in Zuidoost Utrecht (ZOU) niet meer relevant.

Zoals opgemerkt in de Economische Visie is de Provinciale Omgevingsvisie (POVI) integraal meegenomen in uw visie. Wij willen met name onze reactie op de POVI onder de aandacht brengen waar het bedrijvenlocaties aangaat en gaan er van uit dat deze onderdeel vormen van onze reactie op de Economische Visie.

Analyse

Wij denken het economisch profiel van de provincie vanuit onze gemeenten en de regio goed aan te kunnen vullen en vragen daarbij vooral aandacht voor ICT Campus Veenendaal. Deze vormt vanuit Veenendaal een belangrijke inbreng in de regio Foodvalley en past uitstekend bij de ICT ambities in uw Economische Visie. In dat kader is ook van belang dat uit de analyse blijkt dat de leegstand van kantoren fors is gedaald en wellicht heroverweging vraagt van ontwikkelingen op dat gebied en het provinciale kantorenbeleid. Daarmee wordt recht gedaan aan de marktpositie van Veenendaal.

Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst

Concreet zien we kansen in uw aanbod voor de oprichting van een fieldlab voor één van de tekortsectoren ICT. In het businessplan van ICT Campus, fase 3 (opschalingsproject) wordt gewerkt aan fieldlabs c.q. livinglabs. Hierbij wil ICT Campus zoveel mogelijk gebruik maken van de

infrastructuur van Regio Foodvalley en de provincies Utrecht en Gelderland. Graag gaan we samen met u en de partners uit het bedrijfsleven en het onderwijs om tafel om deze kansen verder te verkennen. ICT Campus in Veenendaal is in potentie een uitermate geschikte locatie voor een dergelijk fieldlab. Op pagina 65 geeft uw aan te werken aan gebiedsgericht accountmanagement voor ICT Campus Regio Foodvalley. Graag zouden we hierop van u een toelichting ontvangen. Wij willen vooral onze waardering en interesse uitspreken in onderwerpen als Overstap naar ander werk, Netwerk Techniek, digitale transformatie en het verbeteren van economische kennis/data.

Het economisch profiel (gezond stedelijk leven) is sterk, competitief en zichtbaar

Wij zijn verheugd over de aandacht voor ondersteuning van gemeenten en zien uit naar intensievere samenwerking met de Economic Board, ROM en de provincie Utrecht om onze bestaande programma's te versterken en meer effect te sorteren. Ook nemen wij graag actief deel aan de verkenning in 2020 en eerste helft van 2021 voor een grotere rol van de OMU om met mandaat, middelen en vastgoedposities een nadrukkelijker rol te spelen in intensiverings- en herstructureringstrajecten. Dit in verband met een aantal grote bedrijven in het stadscentrum van Veenendaal die wij naar buiten wensen te verplaatsten en oude gebouwen die wij wensen om te bouwen tot moderne start-up en scale-up gebouwen voor onder meer ICT-ondernemers. Ook Rhenen kent een aantal bedrijven die nu niet op een goede werklocatie gevestigd zijn.

Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk

Voor de toekomst is inzet op Circulaire Economie bijzonder van belang. Onze gemeenten zetten daar vol op in, gesteund door het regionale programma Living Lab Regio Foodvalley Circulair. Dit programma kan dienen als inspiratie voor regionale programma's op het gebied van circulaire economie. Het is van belang om samen op te trekken in het sluiten van ketens, grondstoffenstrategie en materialenstromen. We zouden dan ook graag participeren in de provinciale uitvoeringsagenda circulaire economie 2020.

Daarbij vragen we aandacht voor de ruimtelijke consequenties van transformatie naar een circulaire economie. Schuifruimte op bedrijventerreinen is daarbij cruciaal. Dit heeft ook ruimtelijke consequenties.

Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit

U zet in de Economische Visie in op intensiveren, transformeren en sloop/nieuwbouw. Wij zien op basis van behoefteramingen van de provincie Utrecht en provincie Gelderland echter ook nog ruimte voor nieuwe bedrijvigheid en uitbreiding van bedrijventerreinen. Wij zijn dan ook benieuwd naar de mogelijke locaties voor specifieke bedrijventerreinen aan de oostkant van de provincie, zoals benoemd in de Economische Visie. Daarbij vragen we specifiek aandacht voor bedrijvigheid en leefbaarheid in Rhenen en Renswoude. Bedrijven trekken uit Rhenen weg omdat er geen groei of schuifruimte is. Rhenen werkt in de komende jaren aan het opstellen en uitvoeren van de economische agenda. Uitbreiding en verduurzaming van bedrijventerrein of woon/werklocaties, de transitie in het buitengebied, versterking van de stad Rhenen d.m.v. concentratie winkels en woningbouwontwikkeling aan de rand.

Zoals bij u bekend heeft Renswoude de ambitie om het bedrijventerrein Groot Overeem met 4,7 ha bruto (3 ha netto) uit te breiden. De lokale behoefte hiervoor is aangetoond en in het proces tot regionale programmering in het kader van de Omgevingsvisie zal Groot Overeem II ook worden opgenomen. Wij willen benadrukken dat deze uitbreiding reeds in de gehele Regio Foodvalley (dus ook met de Gelderse gemeenten) is afgestemd.

Ook is er behoefte aan zogenaamde schuifruimte. Op het moment dat bedrijven willen verhuizen naar een meer gewenste locatie is deze vaak niet voorhanden. Daardoor komen ook andere ontwikkelingen, zoals binnenstedelijke woningbouwprojecten niet van de grond. Wij vragen u met ons in te zetten op versterking van de Utrechtse gemeenten in de Regio Foodvalley, onder meer met grensoverschrijdende regelgeving op het gebied van vestigingsmogelijkheden.

Winkelgebieden

In hoofdstuk 6.1 zet u uw visie uiteen op onder meer de winkelgebieden. Wij zien hier grote overeenkomsten met onze eigen visie en beleid. Voor de gemeente Veenendaal is detailhandel naast ICT één van de speerpunten. Via lokaal beleid zetten wij in op een vitaal kernwinkelgebied en een optimale detailhandelsstructuur. Ook voor Rhenen en Renswoude is gezonde detailhandel belangrijk. Wij gaan graag het gesprek aan met de provincie hoe zij ons bij de uitvoering daarvan kan ondersteunen met advies, kennis en middelen.

Duurzaamheid

In hoofdstuk 6.2 wordt duurzaamheid genoemd, echter zonder concrete uitwerkingen. Hier ligt wat ons betreft een kans om de visie meer daadkracht te laten uitstralen. Zo kan het bedrijfsleven versterkt worden door actief ondernemers te ondersteunen bij de verduurzaming met een individuele aanpak, zoals met een expertisecentrum. Duurzaamheid, klimaatadaptatie en vooral de samenwerking in deze opgave staat hoog op onze agenda.

Op pagina 64 wordt genoemd dat onderzocht wordt welke werklocaties een rol kunnen vervullen in nieuwe energienetwerken. Een kans is hier om dit te verbinden aan de toepassing van waterstof en hier een aantal proeflocaties voor neer te zetten, waar aan de randen van de stad waterstofopwekking en -opslag wordt gestimuleerd op de zwaardere bedrijventerreinen. Dit biedt ook weer kansen voor de circulaire economie.

Stikstofproblematiek

De stikstofproblematiek is een forse uitdaging als het gaat om de verduurzaming van bedrijventerreinen en staat deze in sommige gevallen zelfs in de weg. Wij zien hier in de Economische Visie nog te weinig aandacht voor en hopen samen met de provincie oplossingen te vinden. In het kader van de stikstofproblematiek vergt de verbetering van de bereikbaarheid door verdubbeling van de Rondweg-Oost een uiterste inspanning van ons allen. Wij hopen samen met de provincie tot creatieve oplossingen te komen.

Landbouw

In de Economische Visie wordt wel af en toe een relatie gelegd met de landbouw, bijvoorbeeld waar het gaat om verduurzaming. Maar wij vinden dat de landbouw toch onderbelicht is in de huidige concept-visie. Dat kan te maken hebben met het feit dat over de landbouw een afzonderlijke Landbouwvisie is opgesteld en dat landbouw wel een prominente rol heeft in de nu in procedure zijnde Omgevingsvisie, maar de agrarische bedrijven zijn ons inziens een belangrijke economische drager in het gebied. Wij zien graag dat hier meer aandacht aan wordt besteed.

Werkgelegenheid

Tot slot is in uw prognose bedrijventerreinen provincie Utrecht aangegeven dat 28% van de werkgelegenheid zich bevindt op specifieke bedrijventerreinen. Dat staat in contrast met de werkgelegenheidspercentages op de bedrijventerreinen in de Regio Foodvalley. In Veenendaal ligt dat percentage bijvoorbeeld tussen de 55% tot 60%. In Rhenen loopt het aantal arbeidsplaatsen terug op het bedrijventerrein, doordat bedrijven niet kunnen expanderen en vertrekken. Dat geeft weer hoe groot het belang is dat wij hechten aan de bedrijventerreinen in onze regio.

Vragen?

Heeft u nog vragen, neemt u dan contact op met H. van Rijnbach, bereikbaar op telefoonnummer (0318) 538742. Ook kunt u een e-mail sturen naar herman.van.rijnbach@veenendaal.nl.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders,

Veenendaal

mevrouw drs. A.P.W. van de Kliff
gemeentesecretaris

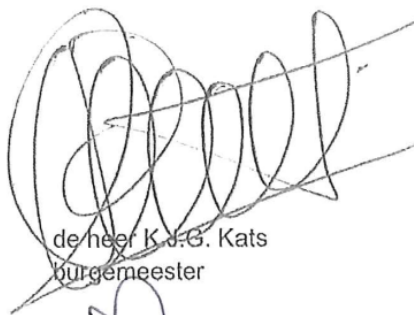
Rhenen

de heer P. Bonthuis
gemeentesecretaris

Renswoude

mevrouw W.C.M. Lissenberg-van Dam
gemeentesecretaris

de heer K.J.G. Kats
burgemeester

de heer H. van der Pas
burgemeester

mevrouw P. Doornenbal-van der Vliet
burgemeester

Ons kenmerk : 182652

Onderwerp : Economische visie 'focus op een vitale en duurzame economie 2020-2027'
Datum : 12 augustus 2020

Geacht college,

Hartelijk dank voor het toesturen van de Economische visie 'focus op een vitale en duurzame economie 2020-2027' (hierna: visie) en de gelegenheid daarop te reageren.

De reactie van de gemeente Vijfheerenlanden is vooralsnog onder voorbehoud van instemming door het college van burgemeester en wethouders. Door het zomerreces is het niet mogelijk gebleken de inhoud en strekking van deze reactie te bespreken en daarover te beslissen. Na het zomerreces volgt alsnog de bevestiging of een aanvulling/wijziging op deze brief.

In de visie is de provinciale ambitie te lezen voor de komende jaren. De gemeente Vijfheerenlanden wil daaraan graag haar bijdrage leveren. Als individuele gemeente gericht op lokale belangen en als onderdeel van de U10 (16 gemeenten) kijkend naar het regionale perspectief.

In onze reactie gaan wij achtereenvolgens in op 'bereikbaarheid', 'milieuaspecten', 'bedrijventerreinen', 'regionaal programmeren' en 'arbeidsmarkt'.

Bereikbaarheid

U verwijst naar het Groeifonds van het Ministerie van Economische Zaken & Klimaat. Dat fonds benoemt 'verbeteren van de bereikbaarheid' als een van de vijf terreinen waarin op korte termijn geïnvesteerd moet worden. Als individuele gemeente vraagt Vijfheerenlanden aandacht voor haar ligging binnen de provincie Utrecht en ten opzichte van de U10-regio. De rivier de Lek levert weliswaar een waardevolle bijdrage aan het landschap van de provincie, maar deze vormt tegelijkertijd een natuurlijke 'afscheiding' tussen Vijfheerenlanden en de andere gemeenten binnen de provincie. In de concept-ontwerp-POVI die eerder dit jaar is ontvangen is geconstateerd dat Vijfheerenlanden de slechts bereikbare gemeente van de provincie Utrecht is. Daarom vragen wij ook in het kader van deze visie aandacht voor deze bereikbaarheid. Goede bereikbaarheid is voor de provinciale -, regionale - en lokale economie een essentiële voorwaarde. Zowel voor het woon-/werkverkeer, lokaal, bovenlokaal en zelfs provinciaal/landelijk, als voor de afnemers en leveranciers van de lokale/regionale/provinciale ondernemingen.

'Weinig congestie' is een van de succesfactoren voor de kwaliteit van het vestigingsmilieu, schrijft u. Daarmee zijn wij het van harte eens. Helaas blijkt nu al dat zowel de A27 als de A2 dagelijks voor veel oponthoud zorgen in de reguliere ochtend- en de avondspits. Naar verwachting neemt die druk de komende jaren alleen maar toe door de werkzaamheden aan de A27.

De verwachting is dat die werkzaamheden de komende jaren, tijdens de looptijd van deze visie, worden uitgevoerd. Namens onze werkgevers en werknemers vragen wij aandacht voor de verslechtering van de bereikbaarheid via vooral de A27. De A27 is voor Vijfheerenlanden, samen met de A2, een belangrijke infrastructurele as, ook voor de daaraan gesitueerde of daarvan gebruik makende werklocaties en bedrijven. Nogmaals, een goede bereikbaarheid voor zowel de leveranciers/afnemers van lokaal gevestigde bedrijven als voor de werknemers die met de auto naar het werk (moeten) komen omdat het openbaar vervoer onvoldoende aanwezig is, is een cruciaal element van een vitale en duurzame economie.

Wij vragen uw aandacht hiervoor en zijn uiteraard bereid met u in overleg te treden.

In het kader van bereikbaarheid zien wij net als u de mogelijkheden de bevoorrading van bedrijven, de aflevering van via internet bestelde goederen, enz. te centraliseren en te verduurzamen. Op nieuw te realiseren of bestaande logistieke knooppunten verzamelplaatsen creëren en vandaar uit de verspreiding in de provincie met kleinere en schonere vrachtwagens is een logische gedachte. Samen met de wens, beschreven in de concept-ontwerp-POVI, meer knooppunten te realiseren in de provincie, zien wij aan de zuidrand van de provincie, bij Meerkerk, langs de A27, mogelijkheden bij te dragen. De bestaande voorzieningen als Tulip Hotel, andere horecavoorzieningen en een brandstofverkoop punt bieden daarbij een goede basis.

Milieuaspecten

Daar waar terecht aandacht is voor de onzekere gevolgen van de Corona-crisis, mogen de stikstofproblematiek en de aangekondigde herziening van geluidnormen niet ontbreken. Zeker op dit moment vormen de stikstofregels voor aantoonbare vertragingen bij nieuw te realiseren werk- en woonlocaties, ook binnen de gemeente Vijfheerenlanden. Meer specifiek voor het werklandschap Meerkerk IVa, gesitueerd langs de A27, loopt de vertraging verder op. Mede door het ontbreken van geschikte kavels voor de lokale bedrijven met uitbreidings-/verplaatsingsplannen een zorgelijke ontwikkeling en een beletsel voor de door u voorgestane economische groei. Naast stikstof zorgen de gevolgen van de aangekondigde aanpassing van de berekening van de geluidnormen voor nog meer onzekerheid. Beide aspecten verdienen zeker meer aandacht in de visie en de verdere uitwerking daarvan.

Bedrijventerreinen

In de schets/analyse van de economie verwijst u naar prestatie indicatoren voor economisch beter presterende regio's (citaat): betere leefomgeving (schone lucht, weinig congestie) en hoogwaardige voorzieningen. Die regio's zijn aantrekkelijk voor hoogwaardig menselijk kapitaal, ofwel vaardige/kundige mensen die gezond, gelukkig en tevreden zijn en prettig wonen. De kwaliteit van het regionale vestigingsmilieu beïnvloedt daarmee steeds vaker de locatiekeuze van mensen en bedrijven. De kwaliteit van het vestigingsmilieu in Utrecht is hoog. (einde citaat)

Om de kwaliteit van het vestigingsmilieu hoog te houden is investeren in werklocaties (waaronder bedrijventerreinen) cruciaal. Zowel in bestaande als in nieuw te realiseren. Wij maken ons zorgen over de juiste balans tussen enerzijds het voorgestane restrictieve beleid ten aanzien van nieuwe bedrijventerreinen en anderzijds de door Stec aangetoonde behoefte aan schuifruimte / nieuw te realiseren bedrijventerreinen. Weliswaar is 'zuinig omgaan met de schaarse ruimte' een gedeelde ambitie, toch bestaat de angst dat de provincie met te terughoudend beleid op uitbreiding van bedrijventerreinen, zoals ook

verwoord in de ontwerp POVI, een rem zet op het economisch herstel en behoud en groei van de werkgelegenheid.

Daarmee ligt verstoring van de verhouding tussen wonen en werken/werkgelegenheid voor de hand. Met de ambitie meer nieuwe woningen te realiseren binnen de U16 loopt gelijk op het kunnen bieden van voldoende en geschikte werkgelegenheid voor de toekomstige beroepsbevolking. Er moet sprake zijn van een juiste balans. Ook dat blijkt uit het onderzoek dat door Stec in opdracht van de U16 is uitgevoerd naar de toekomstbestendigheid van werklocaties. Wij zijn benieuwd op welke wijze de provincie daarin kan, wil en gaat faciliteren.

Regionaal Programmeren

Wij zien met u een duidelijke relatie tussen de voorliggende visie en het concept-kader regionaal programmeren Wonen en Werken. De visie heeft een duidelijke relatie met de POVI en het concept-kader voor regionale programmering Wonen en Werken. Dat Wonen en Werken met elkaar verband houden is evident. Nieuwe woningen zorgen voor nieuwe beroepsbevolking en vragen om meer werkgelegenheid. Wij hebben een reactie op het voorliggende concept-kader in voorbereiding en komen daarop terug. Vooruitlopend daarop alvast aandacht voor de overgang van Vijfheerenlanden naar uw provincie. Een overgang die mede ingegeven is vanuit economische perspectieven. Daartoe behoren wat ons betreft het kunnen realiseren van de voorgenomen uitbreidingen van de twee voormalige Zuid-Hollandse bedrijventerreinen in de voormalige gemeenten Leerdam (Nieuw Schaik) en Zederik (Meerkerk). In het kader van de concept-ontwerp POVI hebben wij daarvoor aandacht gevraagd, later en desgevraagd aangevuld met een nadere onderbouwing. Korthedshalve verwijzen wij naar die aanvulling.

Arbeidsmarkt

We zijn verheugd te lezen dat vanuit de provincie scholing van toekomstige werknemers dicht bij ondernemers als belangrijk wordt gezien. Het sluit aan bij de wens die lokale ondernemers hebben geuit. Ondernemers geven aan dat de huidige situatie op de arbeidsmarkt, zoals beschreven zeer krap, daartoe aanleiding geeft. Wij gaan daarover graag in gesprek. Met u, met lokale ondernemers en met de bestaande scholingsinstituten voor de technische beroepen, als het Vakcentrum voor Maakindustrie in Nieuwegein en Het Gilde in Gorinchem.

Tenslotte nog het volgende. Wij lezen in de visie dat u de goede samenwerking met de regio U10 waardevol vindt. Dat herkennen en waarderen wij. Ook wij zien het belang van een goede regionale economie die uitstraalt naar de lokale economieën. Onze reactie is weliswaar vooral geschreven vanuit het eigen economische belang, maar daarbij zijn de regionale economische ontwikkelingen en belangen niet uit het oog verloren.

Wij zien uit naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,

namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Vijfheerenlanden,

Signed By: H. Zevenhuizen <h.zevenhuizen@vijfheerenlanden.nl>
12/08/2020 11:52:05 CEST
ID: 673ee48a-510d-4d2e-8590-26429ba5c858
Auth: Scribble

Huib Zevenhuizen,
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling, Economie en Verkeer

Provincie Utrecht
t.a.v. het college van Gedeputeerde Staten
Postbus 80300
3508 TH UTRECHT

Blekerijlaan 14
3447 GR Woerden
Postbus 45
3440 AA Woerden

Telefoon 14 0348
Fax (0348) 42 84 51
gemeentehuis@woerden.nl
www.woerden.nl

BTW-nummer
NL0017.21.860.B.02
KvK-nummer
50177214
IBAN-nummer
NL41BNGH0285009672

Onderwerp: Reactie Provinciale Economische Visie 2020-2027

Uw Kenmerk:	Uw brief van: geregistreerd onder nr.:	Datum 15 september 2020
Ons Kenmerk	Doorkiesnummer/Behandeld door:	Verz.
20U.14942	8816 / I. Baggen	

Geachte heer / mevrouw,

Geacht college,

Dank voor de uitnodiging om mee te denken met de nieuwe economische visie 'Focus op een vitale en duurzame economie 2020-2027'. In deze brief de reactie van gemeente Woerden op de uitwerking van de beleidsdoelen in de Provinciale Economische Visie 2020-2027. Woerden denkt graag mee hoe we kunnen bijdragen aan de realisatie van de door u gestelde doelen.

Wij doen dit ook in regio verband. Zo is namens de U10 een separate brief aan uw college verzonden. Woerden kent tevens een samenwerkingsverband Alphen Gouda Woerden (AGW) o.a. ter stimulering (circulaire) economie en arbeidsmarkt. Deze samenwerking is in eerste instantie gefaciliteerd door de provincie Zuid-Holland. Woerden ziet graag dat de provincie Utrecht hier ook haar rol gaat oppakken middels financiële ondersteuning en kennisdeling voor de provincie en regio Groene Hart.

Algemeen

Wij herkennen ons in grote lijnen in de visie en hechten waarde aan de missie die de provincie zich ten doel stelt: "Economische ontwikkeling moet bijdragen aan het bereiken van maatschappelijke doelen en daarmee aan brede welvaart. Specifiek gericht op economie werkt de provincie Utrecht aan een sterke competitieve duurzame economische structuur met aantrekkelijke en toekomstbestendige voorzieningen voor bedrijven en werknemers en maakt innovatieve ontwikkelingen op het gebied van gezond stedelijk leven (GSL) en circulaire economie mogelijk".

Met dit perspectief zien we een goede samenwerking tegemoet de komende jaren.

Samenwerking

Woerden waardeert de bereidheid van uw college om het directe contact te zoeken en te onderhouden met het college van Woerden. Het bezoek van gedeputeerde Strijk aan Woerden op 6 maart jl. bracht

hem naar eigen zeggen een meer concreet beeld van de economie en de projecten in Woerden zoals de TechnoHub en aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt middels de MKB deal Utrecht-west. Wij waarderen de betrokkenheid van de provincie op dit gebied. Ook het bezoek van gedeputeerde van Essen op 4 juni jl. aan Woerden waarderen we zeer, waarbij al fietsend de ruimte voor werklocaties in beeld zijn gekomen. Woerden werkt graag samen om de visie van de provincie als richtinggevend strategisch kader concreet handen en voeten te geven. Ons bedrijfsleven is lokaal goed georganiseerd met het Platform Ondernemersverenigingen Woerden (POVW) en regionaal met Platform Bedrijvenkring Utrecht-West (PBUW). Het is geweldig om te kunnen constateren dat uw college ook rechtstreeks contact weet te leggen met deze platforms. Woerden denkt graag mee over de rol en inzet van de provincie, nu en in de verdere toekomst op het gebied van (ruimtelijke) economie en arbeidsmarkt.

Monitoring

Woerden is van mening dat een herijking van de economische visie eens in de 4 jaar beter aansluit bij de economische dynamiek dan de voorgestelde 8 jaar. Waarbij de structurele effecten van de coronapandemie wellicht al eerder dan deze 4 jaar vragen om een herijking. Daarbij vragen we aandacht voor adaptief werken waarbij ingespeeld wordt op nieuwe economische ontwikkelingen. Woerden hecht eraan om gezamenlijk (in U10 verband) met elkaar de impact van Covid-19 op economie en arbeidsmarkt te monitoren en te bepalen of verschuiving van focus wellicht noodzakelijk is.

Werklocaties en Herstructurering

Woerden onderschrijft de aandachtspunten zoals opgenomen in de separaat verzonden U10 brief. Daarnaast vraagt Woerden aandacht voor de ruimtebehoefte op korte termijn om de economische groei van lokaal gebonden bedrijven te kunnen faciliteren. Met het Programma Herstructurering - Schuifruimte bedrijventerreinen 2018-2030 legt Woerden de koppeling tussen schuifruimte (uitbreiding) en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen, hetgeen in lijn ligt met de provinciale visie. Het inzetten op herstructurering van bedrijventerreinen is dus een gezamenlijke ambitie van zowel de gemeente Woerden, de regio als de provincie.

Het in de visie aangekondigde onderzoek om de financieringsmogelijkheden van de OMU uit te breiden, waarbij de OMU daadwerkelijk kan investeren in aankoop en herontwikkeling van bedrijfspanden, zien we daarbij als een goede en bijna voorwaardelijke stap. De uitvoerbaarheid en financiële haalbaarheid van de herstructurering blijft immers een aandachtspunt. Zie hiervoor de brief van de U10.

Woerden is verder van mening dat de intensiveringsopgave bij herstructurering op de Woerdense bedrijventerreinen niet realistisch is. De hoge bebouwingsgraad van de bedrijfskavels veroorzaakt overbelasting van de openbare ruimte (parkeren, laden en lossen, opslag). Voor het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit is eerder extensivering nodig.

Retail

Naast de ruimtebehoefte op werklocaties en kantoorlocaties, zien we een afnemende ruimtebehoefte aan retail vloeroppervlakte in de binnenstad en de kernen. We zijn blij met het aanbod van de provincie om hier gezamenlijk in op te trekken en mogelijk samen tot programmering te komen. Speciale aandacht zal uitgaan naar het toekomstbestendig maken en houden van winkelgebieden en het leefbaar en vitaal houden van kleine kernen.

Maakindustrie

Wij waarderen de aandacht voor de maakindustrie in Utrecht-West en de MKB-deal. Zowel in de analyse als in de conclusies blijft echter onderbelicht wat deze sector op lange termijn nodig heeft en hoe de provincie haar rol hier wil pakken. De aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt en digitalisering zijn belangrijke trends, echter niet de enige trends die voor de maakindustrie gelden. Voorbeelden hiervan zijn: circulaire economie, energietransitie, robotisering, vergrijzing, etc. gelden voor de maakindustrie. Waar we als gemeente Woerden en regio blijvende aandacht aan willen besteden, op de korte, middellange en lange termijn. Hier is een samenwerkingsvorm nodig die aansluit bij de gebieden waar de maakindustrie zich vooral concentreert en 'de hands on mentaliteit' van deze sector. Wij vragen daarom aandacht voor maatwerk richting het MKB. Zo kan er bijvoorbeeld meer worden geïnvesteerd in een betere lobby richting het georganiseerde bedrijfsleven in Utrecht-West en de aanhaking van het MKB op de circulaire uitvoeringsagenda die u dit jaar opstelt. De EBU kan hierin ook haar rol oppakken.

We onderhouden graag goed contact voor gezamenlijke focus op een vitale en duurzame economie.

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders,

K. Joosten,
Teammanager Ruimtelijke Plannen

Deze brief is automatisch aangemaakt en daarom niet ondertekend

---

In uw e-mail van 29 juni jl. heeft u ons gevraagd een reactie te geven op de Economische Visie 2020-2027 van de provincie Utrecht.

We herkennen de elementen die in de visie benoemd worden en het belang van de ontwikkelingen die beschreven worden.

Voor onze organisatie zien we met name een belangrijke bijdrage aan beleidsdoel A; bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst. Door het verbeteren van de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt en het stimuleren van leven lang leren.

Het is helder dat MBO Utrecht een rol kan gaan spelen in de verdere ontwikkeling van Leven Lang Ontwikkelen (LLO). De coronacrisis maakt duidelijk hoe belangrijk flexibiliteit op de arbeidsmarkt is. In sommige sectoren verdwijnen veel banen, in andere sectoren komt er juist werk bij. MBO Utrecht kan een bijdrage leveren aan het her-, bij- en omscholen van werknemers, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van kortdurende opleidingen in de tekortsectoren. Daarbij nauw samenwerkend met het bedrijfsleven of instellingen.

Ook met het verder ontwikkelen van de derde leerweg bij de MBO Utrecht zorgopleidingen kan onze instelling een bijdrage leveren.

Daarnaast leveren we graag een actieve bijdrage aan en participeren we in de genoemde netwerken en samenwerkingsverbanden zoals bijvoorbeeld de EBU, het bijbehorende cluster HCA, Utrecht Zorg, Utrecht Leert etc.

En continueren en versterken van de reeds bestaande samenwerkingsverbanden van MBO Utrecht met de Gemeente Utrecht in de flankerende beleidsagenda's zoals de SchoolWerkt agenda, in het leerwerkloket en gemeentelijke initiatieven met betrekking tot aansluiting onderwijs arbeidsmarkt.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en zie het vervolg graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,
namens het College van Bestuur

Froukje Krol
Bestuurssecretariaat
Secretaresse CvB
MBO Utrecht

NB: gewijzigde locatie
Daltonlaan 200
Kamer DL 9.23
3584 BJ
Postbus 7031
3502 KA Utrecht
Ambitie in leren

T - 030 281 51 00
M – 030 281 51 25

www.mboutrecht.nl

Behandeld door de dienst Onderwijs & Kwaliteit

Contact via Bestuurssecretariaat E bestuurssecretariaat@mboutrecht.nl / T 030 2815120

Aan College van Gedeputeerde Staten
T.a.v. de Gedeputeerden R. Strijk
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Onderwerp Reactie Regio Amersfoort op
Economische Visie provincie Utrecht

Datum 7 september 2020

Ons kenmerk BRA/200909

Uw kenmerk

Geachte heer Strijk,

Op 30 april heeft u de Economische Visie voor de provincie Utrecht gepubliceerd. Een document wat vooral gedragen wordt door eerder vastgestelde documenten, namelijk de Regionale economische agenda en de Ruimtelijke economische Strategie en de POVI waarin wij als regio Amersfoort ook breed in geparticipeerd hebben. De gemeente Amersfoort heeft in juli gereageerd op uw Visie en dit standpunt onderschrijven we als regio volkomen.

Strategische agenda Regio Amersfoort

In juni 2020 hebben we als Regio Amersfoort onze Strategische agenda 2020-2022 gepubliceerd. De beoogde (economische) doelen daarvan zijn in overeenstemming met uw Economische visie zoals het bevorderen van circulaire economie, het zorgen voor een inclusieve arbeidsmarkt door onderwijs en arbeidsmarkt beter op elkaar aan te laten sluiten en het goed regionaal afstemmen van bedrijvigheid, zowel voor nieuwe bedrijvigheid als uitbreiding. We zitten dus samen op een lijn als het gaat over waar we naar toe willen met de regio en provincie.

Bredere maakindustrie dan alleen Gezond stedelijk leven

U geeft aan dat uw beleidsdoel is om bedrijven innovatief sterk te laten zijn. In de Regio Amersfoort bevindt zich een sterke innovatieve maakindustrie die mogelijk aan bredere doelen bijdraagt dan alleen Gezond stedelijk leven of circulaire economie. Als regio vinden we ook deze vorm van slimmere maakindustrie belangrijk en zouden dat ook graag erkend willen zien. Dit gaat vooral om de maakindustrie rondom bouw- en installatiebedrijven, maar ook food en Geo&water.

Voldoende vestigingsmogelijkheden en kwaliteit bedrijventerreinen

Het inzetten op een circulaire economie vraagt ook om meer bedrijventerreinen met een hogere categorisering zogenaamde HMC's. U zet daarbij vooral in op clustering op bestaande terreinen. Het is echter zeer de vraag of met de huidige druk op de ruimte voldoende ruimte voorhanden is voor deze circulaire terreinen. Hier is sprake van spanning tussen enerzijds de circulaire ambitie en anderzijds de fysieke ruimte om dit mogelijk te maken. Dit vraagstuk wordt verder zeer weinig geadresseerd. We zien hier de noodzaak tot verdieping en uitwerking van dit vraagstuk.

Daarnaast blijft het vraagstuk voor voldoende vestigingsmogelijkheden voor de uitbreiding van bedrijven. Als regio onderschrijven we het belang om eerst te kijken

gemeente Baarn

gemeente Barneveld

GEMEENTE EEMNES

Gemeente Leusden

gemeente Nijkerk

Gemeente Woudenberg

naar intensiveren en herstructureren alvorens uitbreiding in een nieuw gebied toe te staan; we zijn immers zuinig op onze ruimte. Echter, we onderschrijven ook dat dit niet altijd mogelijk is en dat er de mogelijkheid moet blijven tot uitbreiding. Vooral voor onze vitale kernen is het belangrijk om de lokale maakindustrie voldoende ruimte te kunnen blijven bieden. Om op deze wijze de pendel te beperken en een gezonde mix van wonen en werken te houden.

Het bovenstaande geldt ook voor de kantoorlocaties in onze regio, waarbij met name behoefte is aan flexibiliteit in de programmering en schuifruimte binnen de betrokken gemeenten of de regio.

Met vriendelijke groet,

M.A. Röell,
voorzitter Bestuurlijk Overleg Economische Zaken Regio Amersfoort

**College van Gedeputeerde Staten
Provincie Utrecht
Postbus 80300
3508 TH Utrecht**

uw kenmerk:	uw brief van:	ons kenmerk: 20/EWVE/200909	behandeld door: Nanneke Joosen	doorkiesnummer: 0317-492 920	e-mailadres: Nanneke.Joosen@wageningen.nl
Reactie Economische Visie Provincie Utrecht 2020 -2027			bijl.: –	Datum 9 september 2020	

Geacht college,

Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van uw Economische Visie Regio Utrecht 2020 – 2027. Graag maken we gebruik van de mogelijkheid om te reageren. In deze brief geven we aan op welke wijze Regio Foodvalley kan bijdragen aan de realisatie van de doelen uit de Economische Visie en waar wij kansen zien om de samenwerking te intensiveren. Deze brief sluit aan bij de lokale reacties die u ontvangt van de Utrechtse Foodvalley gemeenten.

Algemeen

Wij zijn onder de indruk van de ambities die u heeft verwoord in deze Economische Visie. In grote mate zien wij een overlap met de ambities uit de Strategische Agenda van de Regio Foodvalley om in 2030 een topregio te zijn op het gebied van landbouw en voeding, een regio waar mensen aantoonbaar gezonder zijn, graag wonen, ondernemen en innoveren en waar circulair werken is. Ook zijn wij verheugd over het feit dat u Regio Foodvalley als één regio beschouwt en uitgaat van een grens ontkennende economie.

Analyse

In het economisch profiel van Utrecht zouden wij graag zien dat de positie van Regio Foodvalley wordt versterkt. Food, maar ook Metaal, ICT en Bouw zijn sectoren waar de regio sterk in is en die in de regio sneller groeien dan landelijk. Het foodcluster is de belangrijkste specialisatie van de regio en bestaat naast kennis- en onderwijsinstellingen, uit voedselindustrie, groothandel in voedsel en verschillende vormen van zakelijke dienstverlening. Onze boegbeelden zijn Wageningen Campus, World Food Center (WFC), Kenniscampus en de Kennisas, Poultry Centrum met Poultry Expertise Centrum, doorontwikkeling Food Production Cluster met Foodacademy Nijkerk en ICT4FoodValley (ICT campus). Dit kan opgenomen worden onder het kopje de kwaliteiten van de deelregio Foodvalley.

Bunschoten (zie kaartje pagina 16) maakt geen onderdeel uit van de regio. In het overzicht Regio Utrecht – kwaliteiten deelregio's wordt nog deelregio Zuid-Oost Utrecht (ZOU) aangemerkt. Regio Foodvalley pleit ervoor om de Utrechtse gemeenten (Renswoude, Rhenen en Veenendaal), die voorheen onder ZOU vielen, volledig op te nemen onder Regio Foodvalley.

In de analyse valt op dat het overaanbod van kantoren flink gedaald is door marktopname. Dat biedt perspectief voor de kantorenontwikkeling waarbij aan de marktpositie van met name Veenendaal recht wordt gedaan.

Het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst

We voorzien dat er winst is te boeken in het beter integreren en afstemmen van de programma's op Human Capital. Alhoewel er vergelijkbare projecten worden uitgevoerd is Regio Foodvalley nog onvoldoende aangehaakt bij de Human Capital agenda van de regio's in Utrecht. Laten we daar samen verder aan bouwen.

Concreet zien we kansen in uw aanbod voor de oprichting van een fieldlab voor één van de tekortsectoren ICT. In businessplan van ICT-campus fase 3 (opschalingsproject) wordt gewerkt aan fieldlabs c.q. livinglabs. Hierbij wil ICT-campus zoveel mogelijk gebruik maken van de infrastructuur van Regio Foodvalley en de provincies Utrecht en Gelderland. Graag gaan we samen met u en partners uit het bedrijfsleven en het onderwijs om tafel om deze kansen verder te verkennen. ICTValley in Veenendaal is in potentie een uitermate geschikte locatie voor een dergelijk fieldlab.

Het economisch profiel (gezond stedelijk leven) is sterk, competitief en zichtbaar

U kiest voor brede welvaart waarbij economisch kapitaal niet los gezien kan worden van ecologisch en sociaal kapitaal. Ook Regio Foodvalley streeft naar economische groei waarbij rekening wordt gehouden met de effecten daarvan op beide andere aspecten van welvaart. Voorbeeld daarvan is het triple helix initiatief Living Lab Regio Foodvalley Circulair dat gericht is op het realiseren van een meer circulaire economie. Het programma wordt gedragen en gefinancierd door circa 50 founders (veelal MKB) en partners en dit aantal is groeiende. Hiermee profileren wij ons als regio.

Onze regio's hebben overeenkomstige ambities en vergelijkbare als ook aanvullende expertisevelden. Deze aanvullende expertise wordt met name gezien op de door u genoemde KennisAs Utrecht – Wageningen in het innovatieve ecosysteem van ondermeer Life Sciences (incl. Veterinair), Voedselveiligheid en Agro Food. Behalve de academische samenwerking zien wij ook graag de samenwerking met de Economic Board, ROM en de provincie Utrecht geïntensiveerd. Om onze bestaande programma's te versterken en meer effect te sorteren.

Bedrijven en (kennis)instellingen zijn innovatief sterk

Het nemen van verantwoordelijkheid voor de uitdagingen van deze tijd, kan niet wachten. In de Strategische Agenda Regio Foodvalley zijn daarom een missie en de strategieën geformuleerd om de komende jaren met alle partners hieraan te werken. Zo bouwt Regio Foodvalley aan een toekomstbestendige regionale economie door stimulering van Innovatie en Clustervorming. We delen het uitgangspunt dat innovatie leidt tot meer verdienvermogen.

Op pagina 56 kan verwezen worden naar het Living Lab Regio Foodvalley Circulair. Dit programma kan dienen als inspiratie voor regionale programma's op het gebied van circulaire economie. Het is van belang om samen op te trekken in het sluiten van ketens, grondstoffenstrategie en materialenstromen. We zouden dan ook graag participeren in de provinciale uitvoeringsagenda circulaire economie 2020. Daarbij vragen we aandacht voor de ruimtelijke consequenties van transformatie naar een circulaire economie. Schuifruimte op bedrijventerreinen is daarbij cruciaal. Dit heeft ook ruimtelijke consequenties.

De Regio Deal is nu in een los kader ingevoegd in uw Economische Visie. Dit kan meer geïntegreerd worden in de tekst waardoor er meer samenhang ontstaat tussen de lopende programma's.

Er zijn voldoende vestigingsmogelijkheden in aantal en kwaliteit

Momenteel actualiseren wij het Regionaal Programma Werklocaties; de basis voor het Regionaal Programmeren zoals opgenomen in uw Economische Visie. U zet in op intensiveren, transformeren en sloop/nieuwbouw waar wij nog mogelijkheden zien voor nieuwe bedrijvigheid zeker op basis van de behoefteramingen van de provincies Utrecht en Gelderland. We realiseren ons dat onze en uw ambities een ruimteclaim kennen. We zijn dan ook geïnteresseerd in uw onderzoek naar mogelijke locaties voor specifieke bedrijventerreinen aan de oostkant van de provincie. Daarbij vragen we specifiek aandacht voor bedrijvigheid en leefbaarheid in de kleinere kernen.

Op pagina 65 geeft u aan te werken aan gebiedsgericht accountmanagement voor de ICT-campus Regio Foodvalley. Graag zouden we hierop van u een toelichting ontvangen.

Tot slot is in uw prognose bedrijventerreinen provincie Utrecht aangegeven dat 28% van de werkgelegenheid zich bevindt op specifieke bedrijventerreinen. Dat staat in contrast met de werkgelegenheidspercentages op de bedrijventerreinen in Regio Foodvalley. In Veenendaal ligt dat percentage bijvoorbeeld tussen de 55 % tot 60 %. Dat geeft weer hoe groot het belang is wat wij hechten aan de bedrijventerreinen in onze regio.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,
namens Algemeen Bestuur Regio Foodvalley

Arjen Droog,
wnd. secretaris-directeur

René Verhulst,
voorzitter

Provincie Utrecht
College van gedeputeerden
T.a.v. de statenleden dhr. D. Boswijk en dhr.A. Kocken
Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht

Betreft: Verzoek tot overweging een structurele bijdrage op te nemen in het beleid van de provincie Utrecht dit t.b.v. initiatieven die innovatieve activiteiten in het beschikbaar krijgen van kwalitatief adequaat opgeleid technisch personeel realiseren en die daarmee eveneens de crisisbestendigheid van het mkb versterken

Kenmerk WTT/PROV2020_01

Woerden, 23 september 2020

Geacht college,

Voortvloeiend uit onze gesprekken over onderhavige thema's op 22 juli jongstleden op locatie bij Kiremko, bied ik u middels deze brief de visie van de TechnoHUB op het belang van het opnemen in het beleid van de provincie van een structurele bijdrage aan initiatieven die erop gericht zijn het (technisch) mkb in de regio te versterken.

Recente crises hebben ons geleerd dat het structureel aanpakken van innovatie en de beschikbaarheid van technisch personeel van cruciaal belang zijn voor mkb-ondernemingen om in perioden van laagconjunctuur te kunnen overleven. Een structurele bijdrage kan ons helpen om ons niet alleen te richten op zaken die leven in het huidige bewustzijn van de mkb-ondernemers, maar ook om de samenwerking dusdanig te bestendigen dat de continuïteit en slagkracht van de bedrijven blijft voorbestaan in minder rooskleurige tijden.

In dit document zetten wij uiteen hoe initiatieven als de onze kunnen functioneren als cruciaal instrument om de structurele agenda, zoals verwoord in de Economische Visie 2020-2027 van de Provincie Utrecht, te verwezenlijken. Voor de realisatie van beleidsdoelen als 'het bedrijfsleven en werknemers zijn toegerust op de toekomst' en 'bedrijfsleven en kennisinstellingen zijn innovatief sterk' bieden initiatieven als de TechnoHUB een blijvende faciliteit die concrete veranderingen teweeg kunnen brengen op de werkvloer en onder het personeel van mkb-ondernemingen uit de regio, zoals in ons geval Utrecht-West.

Voor nu vragen wij u om de agendering van het beleid ten aanzien van een structurele bijdrage voor mkb-versterkende initiatieven. Bij een positief besluit zullen wij dit plan opvolgen met een concrete aanvraag en begroting.

In afwachting van uw reactie,

Namens het bestuur en de leden van het Woerdens Techniektalent en de TechnoHUB Woerden,

Paul Oosterlaken
Voorzitter Stichting WTT

Datum ondertekening
23 sept 2020

AANLEIDING

hoe en waarom van dit verzoek

In Utrecht-West zijn relatief veel metaal- en elektrotechnische bedrijven gevestigd, die al jaren kampen met een chronisch tekort aan technisch personeel. In 2018 ontstond vanuit de Stichting WTT (Woerdens Techniek Talent) het initiatief tot een TechnoHUB: een broedplaats ván en vóór mkb-bedrijven voor innovatie, her-, om- en bijscholing, aantrekken van technisch personeel en versterking van de samenwerking van mkb-bedrijven met het regionaal technisch onderwijs. De TechnoHUB opende dit jaar haar deuren en de eerste kennisdelingsprojecten beginnen hun vruchten af te werpen, waarin medewerkers in de TechnoHUB in aanraking komen met nieuwe innovatieve technieken met impact op hun vakgebied in de toekomst (Figuur 1).

Sinds eind 2019 maakt de TechnoHUB onderdeel uit van de MKB-Deal 'Toekomstbestendige Maakindustrie in Utrecht-West', een triple helix samenwerkingsverband van brancheverenigingen, lokale overheden, onderwijspartners en ondernemers. Drie initiatieven met als doel om het MKB in de maakindustrie in Utrecht-West in de toekomst blijvend te laten beschikken over voldoende en adequaat opgeleide vakmensen. De financiering vanuit de MKB-Deal bleek, vooral voor de opstartfase van de TechnoHUB, van cruciaal belang om de significante investering die de bedrijven zelf hebben gedaan aan te vullen tot een volwaardig opstartbudget teneinde de faciliteit te realiseren waarmee de gestelde doelen kunnen worden bereikt.

De toekenning van de MKB-Deal onderschrijft de steun van de provincie voor de TechnoHUB zijnde een manier om regionale en lokale initiatieven van provincies en gemeenten voor het zogeheten brede mkb te versterken. Naar aanleiding hiervan is er contact met de provincie Utrecht om te onderzoeken of en hoe er ook in de toekomst financiering voor (projecten in) de TechnoHUB plaats kan vinden, zodat de TechnoHUB een blijvende rol kan spelen in het uitkristalliseren en borgen van resultaten in genoemde beleidsdoelstellingen van de provincie. In dit document is uiteengezet hoe het agenderen van een structurele bijdrage voor het provinciale beleid voor de komende periode, het verschil kan maken voor initiatieven zoals de TechnoHUB, teneinde niet alleen te de meest urgente zaken van de bedrijven te kunnen adresseren, maar ook blijvende faciliteiten te kunnen scheppen die op lange termijn het verschil maken voor een sterk en veerkrachtig regionaal mkb.

Figuur 1. Sanitair-installatiebedrijf Hoogendoorn BV ontwikkelde i.s.m. een lokale VR-ontwikkelaar en Wij Techniek een VR-omgeving voor het trainen van het plaatsen van een inbouwreservoir.

DE FUNCTIE VAN DE TECHNOHUB IN REGIONALE ECONOMISCHE Ontwikkelingen

HOE INITIATIEVEN ALS DE TECHNOHUB EEN STRUCTURELE BIJDRAGE KUNNEN LEVEREN AAN DE VEERKRACHT VAN MKB-BEDRIJVEN IN TIJDEN VAN CRISIS

In april 2020 publiceerde de Provincie Utrecht haar economische visie 'FOCUS OP EEN VITALE EN DUURZAME ECONOMIE 2020 – 2027'¹, waarin de provincie beoogt ondanks de huidige Corona-crisis een richtinggevend strategisch kader te scheppen voor de rol en inzet van de provincie, nu en in de verdere toekomst. Zoals wordt uitgesproken in het voorwoord, is juist in deze tijd een richtinggevend document van belang: "De Economische Visie is robuust en gaat in op belangrijke opgaven als de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, nieuwe technologieën, innovatie en werklocaties. Deze opgaven blijven actueel, met of zonder corona-pandemie. De pandemie zorgt er wel voor dat we nog scherper moeten kijken naar urgentie, snelheid van handelen en flexibiliteit. De provincie kan juist met haar mogelijkheden (professionals, financiële middelen en schakelfunctie tussen Rijk en gemeenten) buiten deze hectiek bijdragen aan het opzetten van een sterkere economische structuur, waarmee we beter en sneller op crises, transitie en kansen kunnen anticiperen."

Inmiddels merken wij ook in het contact met de bedrijven binnen de TechnoHUB dat de Coronacrisis de nodige impact heeft gehad en nog steeds heeft binnen het technisch mkb. Autoschadebedrijven hebben enkele maanden een substantiële terugloop in werkzaamheden gekend, dit met de nodige financiële consequenties. Voor veel technische toeleveranciers aan bijv. de horeca, zoals koeltechniekbedrijven, slonk de orderportefeuille van het ene op het andere moment naar vrijwel nihil. Inmiddels trekken de orders weer aan, maar klanten blijven voorzichtig ten aanzien van grote investeringen. Wat opvalt, is de bereidheid van de bedrijven om zich ondanks de crisis in te zetten voor de TechnoHUB. Het oplossen van het chronisch tekort aan goed opgeleid technisch personeel met innovatieve vakkennis blijkt een dusdanig gedragen geloof, dat de ondernemers zelfs in crisistijd hiervoor tijd vrijmaken. Bedrijven blijven investeren in het vinden en opleiden van nieuwe medewerkers en in scholing en training van hun huidig personeel. Directeuren zijn lid van de zgn. 'startteams' en komen naar de tweewekelijkse vergaderingen over activiteiten en de inrichting van de TechnoHUB. Installateurs en werkvoorbereiders komen de nieuwe HoloLens 2 uitproberen en ontwikkelen hiervoor digitale modellen voor vaktrainingen. Werknemers die richting de pensioengerechtigde leeftijd komen, mogen van hun werkgever hun enorm waardevolle ervaring inzetten om jonge mensen of omscholers in de TechnoHUB te gaan begeleiden. De mbo'ers met een gebrek aan stage-opdrachten zijn per direct welkom op de corona-proof TechnoHUB locatie en krijgen opdrachten aangeleverd vanuit de bedrijven. Kortom, een unieke samenwerking van en voor de bedrijven die crisis-proof blijkt te zijn.

Het doel van de TechnoHUB is om het technisch mkb te versterken. Door nu te investeren in innovatie en kwalitatief opgeleid personeel, worden technische mkb-bedrijven weerbaarder in tijden van crisis.

Dit doet de TechnoHUB door vanuit een blijvende, vindbare en breed gedragen faciliteit innovatie aan te jagen, concrete samenwerkingen tussen bedrijven en met het onderwijs op te zetten en o.a. door vragenbundeling leven lang leren - routes van basisschool tot pensioen te realiseren.

En dit op onderwerpen die in de regio spelen, waaronder groen, gezond en slim.

Hiermee beantwoordt de TechnoHUB aan de ambitie van de provincie om samenwerkingen en investeringen in een resiliënt breed mkb aan te jagen.

¹ Provincie Utrecht, april 2020. FOCUS OP EEN VITALE EN DUURZAME ECONOMIE 2020 – 2027. [beschikbaar via <https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-04/PU%20Beleidsplan%20Economie%20beleid%202020-2027%20DEF.pdf>]

Wij zijn er trots op dat we in een heel korte tijd door intensief samenwerken een faciliteit hebben gecreëerd waarin onder andere kennisdeling en ontwikkeling van innovaties via samenwerking tot stand komen en blijven groeien. In de crisis van 2008 hebben veel bedrijven personeelsleden moeten laten gaan, waarbij de bouwbedrijven uit de regio een duidelijk voorbeeld vormen. Dit had gevolgen voor de mogelijke groei in de daaropvolgende economische bloeiperiode. In de TechnoHUB is de les hieruit duidelijk blijven hangen: van ons personeel blijven we af. We maken hen toekomstbestendig. Innovatief, kwalitatief technisch opgeleid en flexibel om zo te komen tot een weerbaar en sterk mkb. Dat is het doel van de TechnoHUB: we putten vanuit de reeds bestaande, ongelofelijke regionale samenwerkingsbereidheid om ook in mindere tijden onze gezamenlijke versterking van het mkb op basis van innovatie en technisch personeel te kunnen doorzetten. En daarmee kunnen we mede het beleid van de provincie praktisch handen en voeten geven.

DE ROL VAN DE TECHNOHUB IN DE ECONOMISCHE DOELSTELLINGEN VAN DE PROVINCIE

HOE DE TECHNOHUB EEN BLIJVENDE FACILITEIT KAN ZIJN VOOR DE REALISATIE VAN DE VOLGENDE DOELSTELLINGEN UIT DE ECONOMISCHE VISIE 2020-2027 – FOCUS OP EEN VITALE EN DUURZAME ECONOMIE

Vanuit het oogpunt van het eerdergenoemde visiedocument van de provincie is het doel van het beleid op het gebied van regionale economische ontwikkeling het creëren van werkgelegenheid en algemeen kwaliteit van leven. Dat gezegd hebbende, heeft de huidige situatie ons ervan bewustgemaakt dat regionaal economisch beleid tevens gericht moet zijn op het veerkrachtig en weerbaar maken van het bedrijfsleven en de arbeidsmarkt. Hierbij gaat het niet om voorkomen van schokken en veranderingen, maar om het vormgeven van interventies waarmee negatieve effecten worden gemitigeerd en positieve kansen worden benut. Hiervoor beoogt de provincie samen te werken met publieke en private partners.

Met 'De voeten in de klei' onderschrijft de TechnoHUB dat het voor een duurzaam herstel van de economie en de algehele welvaart belangrijk is om niet alleen ten tijde van een crisis mitigerende maatregelen te nemen, maar om ook een zekere weerbaarheid van de bedrijven te realiseren. Als we in de afgelopen 12 jaar iets hebben geleerd dan is het om niet in de valkuil te stappen alleen bezig te zijn met wat vandaag nodig is. Als vertegenwoordiger van met name mkb-bedrijven uit de regio Utrecht-West heeft de TechnoHUB voor ogen om met en in naam van de bedrijven naar de toekomst te kijken, zodat deze de bedrijven al vroegtijdig in aanraking kan brengen

Investeren in personeel in een economische dip, hoe werkt dat? De TechnoHUB heeft een praktijkgericht machinepark binnen de sectoren die in de regio het meest voorkomen. Ook zijn er vrijwilligers vanuit de bedrijven die in staat zijn zowel jongeren als her- en bijscholers te begeleiden. In elke crisis verdwijnen functies in bepaalde sectoren, terwijl het personeelstekort in de techniek dusdanig hoog is, dat de vraag naar omscholing voor de komende decennia vrijwel gegarandeerd is. De TechnoHUB heeft de faciliteiten om omscholing op te vangen en beoogt dit projectmatig te gaan oppakken. Ook ontstaat regionaal zicht op de omscholingsmogelijkheden bij commerciële opleidingscentra en (mbo-)scholen. Er kan snel en doeltreffend en op maat gewerkt worden, mede omdat werkgevers vanaf het begin bij kansrijke potentiële werknemers worden betrokken. Bedrijven worden ontlast door een algemene opleiding in de HUB en maken zelf de gespecialiseerde eindfase van de opleiding af om werknemers *fit for the job* te maken.

Daarnaast wordt in de TechnoHUB onderzoek gedaan naar het flexibel inzetten van personeel. Sectorgenoten werken, ongeacht de concurrentie, samen en onderzoeken of personeel dat tijdelijk of permanent niet op hun plek zit, bij een andere werkgever uit de WTT aan de slag kan. Zo ontstaat er door samenwerking binnen elke sector grip op de arbeidsmarkt.

Door vraagbundeling en samenwerking met brancheorganisaties en mbo-scholen werkt de TechnoHUB aan het aanbieden van opleidingen en cursussen om werknemers in tijden van een dip vrijwel kosteloos nieuwe kennis te laten opdoen in de TechnoHUB.

met innovaties, kennis en ontwikkelingen rondom de arbeidsmarkt en daarmee de 'resiliatie' van de bedrijven kan verhogen. Naast een select aantal innovatie-intensieve bedrijven, zoals machinebouwers voor de voedselindustrie, vertegenwoordigt de TechnoHUB bedrijven uit het 'reguliere' segment van het technisch mkb waarvoor het klassieke (v)mbo opleidt: produceren, installeren en energie, mobiliteit en transport, bouw, wonen en interieur. De TechnoHUB ontsluit innovatie en de laatste technologische kennis voor dit type bedrijven, iets dat zonder stimulans in de dagelijkse praktijk weinig voorkomt.

In dit kader beoogt de TechnoHUB een samenwerkingspartner voor de provincie te zijn bij de uitvoering van haar beleid. Daarbij ziet zij een rol voor zichzelf in de realisatie van de volgende provinciale beleidsdoelen, meerjarendoelen en hoofdactiviteiten vertaald vanuit de ambities van het Coalitieakkoord 2019-2023 voor de komende acht jaar:

1. HET BEDRIJFSLEVEN EN WERKNEMERS ZIJN TOEGERUST OP DE TOEKOMST

- **1.1 De arbeidsmarkt functioneert beter door goede aansluiting vraag-aanbod.** De TechnoHUB versterkt de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, stimuleert leven lang ontwikkelen en versterkt de samenwerking tussen bedrijven en onderwijs. Middels projecten als MKB idee ontstaan momenteel vanuit de vraag van de bedrijven diverse activiteiten m.b.t. leven lang leren. De TechnoHUB werkt samen met docenten van lokale middelbare scholen en mbo's om regionale bedrijven en hun behoefte aan vaardigheden zichtbaarder te maken in het onderwijs en om relevante stageplaatsen en opdrachten beschikbaar te maken voor de jongeren en zij-instromers. In het visiedocument staan regionale organisaties gedefinieerd met wie de provincie samenwerkt en waarin zij investeert, waaronder de TRU en HCA. De TechnoHUB is samenwerkingspartner van de partijen die betrokken zijn bij de TechnologieRaad Utrecht (TRU), en draagt bij aan de gezamenlijke aanpak van provinciale arbeidsmarkt- en onderwijsvraagstukken op het gebied van technologie. Onder meer op projectbasis werkt de TechnoHUB samen met de betrokken partijen om de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt en het ontsluiten van arbeidspotentieel voor mkb-ondernemingen te vergroten. Daarbij participeert de TechnoHUB met de samenwerkingspartners, waaronder de gemeenten en onderwijsinstellingen in de regio Utrecht-West, in de ontwikkeling van de Human Capital Agenda Utrecht-West, waarmee de Utrechtse arbeidsmarkt toekomstbestendig en adaptief gemaakt wordt. De TechnoHUB draagt bij aan ondersteuning voor het uitvoeringsprogramma en daarmee aan de ontwikkeling van de HCA Utrecht-West.
- **1.2 Bedrijven en werknemers zijn beter voorbereid op digitalisering.** Via samenwerking met brancheorganisaties werkt de TechnoHUB aan het beschikbaar maken van de laatste digitale middelen voor mkb-ondernemingen, zoals het hierboven genoemde voorbeeld van de HoloLens als nieuw instrument in de dagelijkse uitrusting van de installateur. Ook bouwt de TechnoHUB aan Smart Industry netwerken om bedrijven uit de regio kennis te laten uitwisselen op het gebied van Smart Industry/Industry 4.0. Digitale voorzieningen zijn in het gebouw voorhanden en door middel van een workshopagenda worden bedrijven en werknemers uitgenodigd hier ervaring mee op te doen.
- **1.3 Algemene ondersteuning van mkb is beter.** De TechnoHUB ondersteunt het mkb met name op de gebieden van aansluiting bij het onderwijs, leven lang leren/ontwikkelen en innovatie. Daarnaast is de TechnoHUB onder meer door de bekendheid van haar locatie en verbondenheid met meer dan 150 lid bedrijven in groeiende mate een spil in het publiek-private ondersteuningslandschap. Zo ontstaan er samenwerkingsverbanden met brancheorganisaties die geen publiek toegankelijke locatie hebben en is het netwerk binnen de regio zodanig groot, dat instrumentaria aan elkaar gekoppeld kunnen worden.

2. BEDRIJVEN EN (KENNIS)INSTELLINGEN ZIJN INNOVATIEF STERK

- **2.1 De transitie naar een circulaire economie gaat sneller.** In de TechnoHUB komen bedrijven samen die feitelijk ketenpartners zijn. In zgn. Startteams per branche komen zij op een informele wijze samen om van gedachten te wisselen, visie te vormen en nieuwe initiatieven te ondernemen inzake de laatste ontwikkelingen en samen te werken aan circulariteit. Een voorbeeld is het startteam BWI (bouw, wonen en interieur), waarin zowel architecten als bouwers en leveranciers vertegenwoordigd zijn. Door intensivering van de samenwerking vanaf het begin van het bouwproces, kunnen materialenstromen zorgvuldiger in kaart worden gebracht en voor de levenscyclus ontworpen worden.

De TechnoHUB is één van de schakels die in het complete pakket van beleidsdoelen op enkele er van een praktisch antwoord biedt. De vraag die er nu ligt, is om structurele ondersteuning van dit soort mkb-versterkende initiatieven te agenderen voor de aankomende beleidsperiode.

HET BELANG VAN EEN STRUCTURELE BIJDRAGE

HOE EEN STRUCTURELE FINANCIËLE BIJDRAGE DE SLAGKRACHT VAN EEN MKB-VERSTERKEND INITIATIEF VERHOOGT

De centrale vraag van deze notitie is waarom een mkb-ondersteunend initiatief als de TechnoHUB structureel aanvullend geld nodig heeft. De eigen investering van de bedrijven tot nu toe is absoluut opzienbarend; in de opstartfase is maar liefst 70% van de realisatie van het gebouw en de inrichting van de partners afkomstig. In de exploitatiefase blijkt dat vooral de bijdrage *in kind* heel groot is; bedrijven zijn zeer bereidwillig om veelvuldige manuren te leveren. Met het lidmaatschap en overige revenuen uit bijvoorbeeld niet commercieel zaalverhuur is een groot deel van het dekkingsplan rond, maar toch ontstaat er een structureel begrotingstekort, mede dankzij het feit dat de activiteiten en daarmee de TechnoHub in zijn geheel geen winstoogmerk kent. De TechnoHUB wil de bedrijven niet te veel belasten met hogere maandbedragen. Dit zou een sterk negatief effect hebben op het aantal leden en de bereidheid om *in kind* bij te dragen, waardoor de impact van elke actie van een bedrijf zelf minder zou zijn.

De TechnoHUB is deels afhankelijk van (tijdelijke) subsidies, fondsen van brancheorganisaties en dergelijke incidentele geldstromen. Door een structurele bijdrage van de provincie kan de TechnoHUB deze geheel inzetten voor de projecten die bijdragen aan de realisatie van de genoemde beleidsdoelstellingen, waarmee de impact van dergelijke projecten veel groter wordt. Hiermee valt dan ook de zorg weg om de continuïteit van de TechnoHUB uit tijdelijke geldstromen te borgen. Tevens ontstaat daarmee voldoende ruimte om niet in de oude valkuil te stappen om alleen aandacht te besteden aan dat wat vandaag nodig is, maar juist aan vooruitkijken, innovatie en vernieuwing.

Wij achten het van groot belang om een duurzame positie te creëren voor deze faciliteit. Door een structurele dekking voor de exploitatiebegroting van de basisfaciliteit kunnen nieuwe initiatieven t.b.v. mkb-versterking of arbeidsmarkt gerelateerde vraagstukken snel worden gelanceerd. Voor bedrijven is het aantrekkelijker aangehaakt te blijven. De huidige bereidheid om ondanks de concurrentie kennis en acties met elkaar te delen, blijft bestaan. Zo wordt het effect van elke bestede publieke euro geoptimaliseerd en op termijn geborgd.

Mocht er positief worden besloten dan gaan wij uiteraard over tot jaarlijkse verantwoording van inzet van middelen en behaalde resultaten. In een formele aanvraag met bijbehorende begroting zijn dan ook de criteria voor de jaarlijkse verantwoording opgenomen.

Geachte heer Strijk, beste Robert,

Met veel enthousiasme hebben we kennis genomen van de Economische Visie van de Provincie Utrecht.

De positionering van de Technologieraad Regio Utrecht binnen deze visie, zegt ons dat we met elkaar de afgelopen twee jaar een goede samenwerking met de provincie tot stand hebben weten te brengen.

In de visie vinden we de thema's die wij als TRU in september 2019 hebben vastgesteld, namelijk: instroom, leven lang ontwikkelen/duurzame inzetbaarheid en digitalisering helder gepositioneerd. Daarnaast herkennen wij ook de focus op de klimaatopgave waar op het snijvlak van onderwijs en arbeidsmarkt nauwe samenwerking nodig is en blijft. We willen daarom vanuit de TRU, in samenwerking met de provincie verder invulling geven aan de visie en de regionale Human Capital Agenda. Deels hebben we hier recent al concrete actie op kunnen ondernemen met het project 'Techniek, samen de crisis door'. Maar ook op de andere thema's willen we graag verkennen hoe we samen met de provincie hier in kunnen optrekken om tot zichtbare resultaten te komen.

Graag geven we met deze brief, vooruitlopend op verdere vertaling van de visie naar uitvoering, aandacht voor een specifiek onderdeel daarvan.

De visie geeft aan dat de aantrekkelijkheid van de regio Utrecht ook een belangrijke keerzijde heeft. De bereikbaarheid staat onder druk door het groeiend aantal verkeersbewegingen en de hoge woningprijzen. Het vraagstuk dat daarbij ontstaat is hoe we ervoor gaan zorgen dat we onze studenten en werknemers goed en op een verantwoorde manier op de juiste plek krijgen.

Vanuit de TRU werken we gezamenlijk aan voldoende opgeleid en vakbekwaam personeel. Een gerelateerde rol is weggelegd voor het verbeteren van het instrumentarium voor de arbeidsmarktinterventies. We moeten er ook voor zorgen dat onze werkgelegenheid intact blijft en de hierbij behorende passende bedrijfshuisvesting.

Uit de analyse van het beleid met betrekking tot de woningbouwopgave blijkt een noodzakelijke krachtige aanpak, om deze te kunnen realiseren. Een constatering die wij vanuit de TRU graag onderschrijven. Als we mensen opleiden in onze regio, moeten wij deze mensen ook kunnen inzetten in onze regio, met alle bijbehorende randvoorwaarden: werkgelegenheid, bereikbaarheid en vooral ook goede en betaalbare woonruimte.

We gaan over bovenstaande punten graag verder in gesprek met de Provincie Utrecht.

Met vriendelijke groet,

namens de leden van de Technologieraad Regio Utrecht,

i.o.

Elly Verburg

Voorzitter Technologieraad Regio Utrecht

Provincie Utrecht
t.a.v. het college van Gedeputeerde Staten
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Behandeld door	J. Moolhuijsen	Datum	27 oktober 2020
Doorkiesnummer		Ons kenmerk	-
E-mail	j.moolhuijsen@utrecht10.nl	Onderwerp	Reactie Provinciale Economische Visie 2020-2027
Bijlage(n)	Geen	Verzonden	
Uw kenmerk	-		
Uw brief van	-		

Geacht college,

Met veel belangstelling hebben wij de uitnodiging ontvangen om mee te denken met de nieuwe economische visie 'Focus op een vitale en duurzame economie 2020-2027'. In deze brief reageren wij, als zestien deelnemende gemeenten van de U10-bestuurstafel Economische Positionering, graag gezamenlijk op de uitwerking van de beleidsdoelen in de Provinciale Economische Visie 2020-2027. In grote lijnen herkennen we ons in de visie. Dat lichten we nader toe in deze brief en tevens geven we u een aantal aandachtspunten mee. Ook denken wij graag mee in hoeverre wij als regio kunnen bijdragen aan de realisatie van de door u gestelde doelen. In de bijlage treft u een overzicht van gedetailleerde opmerkingen per pagina.

Missie: Wij hechten veel waarde aan de missie die de provincie zich ten doel stelt

" Economische ontwikkeling moet bijdragen aan het bereiken van maatschappelijke doelen en daarmee aan brede welvaart. Specifiek gericht op economie werkt de provincie Utrecht aan een sterke competitieve duurzame economische structuur met aantrekkelijke en toekomstbestendige voorzieningen voor bedrijven en werknemers en maakt innovatieve ontwikkelingen op het gebied van gezond stedelijk leven (GSL) en circulaire economie mogelijk. Wij vinden het belangrijk dat bedrijven (inclusief werknemers) economisch kunnen groeien, dat partijen met elkaar zijn verbonden, dat er wordt *samengewerkt ...*'. Deze missie van de provincie sluit naadloos aan bij de missie die de zestien samenwerkende gemeenten in U10 verband zich ten doel gesteld hebben in het REP. Wij hebben er dan ook alle vertrouwen in dat dit een mooi perspectief biedt voor de samenwerking tussen provincie en U10 in de komende jaren.

Proces: Wij vragen aandacht voor het adaptief herijken van de visie en worden daar graag bij betrokken

Graag waren wij als U16- gemeenten eerder betrokken geweest bij de totstandkoming van deze economische visie. Deze visie is immers een richtinggevend strategisch kader voor de rol en inzet van de provincie, nu en in de verdere toekomst. Zo valt ons op dat deze visie voorsorteert op uitgangspunten uit de concept POVI en zaken die aan bod komen bij de jaarlijkse herijking van de programmering voor nieuwe werklocaties in samenwerking met de U10. Aangezien de concept POVI nog voor zienswijze voorligt en we nu gezamenlijk werken aan programmeringsafspraken over werklocaties, zijn we van mening dat deze economische visie daar niet op moet voorsorteren.

Wij zijn ook van mening dat een herijking van de economische visie eens in de 4 jaar beter aansluit bij de economische dynamiek dan de voorgestelde 8 jaar. Waarbij de structurele effecten van de coronapandemie wellicht al eerder dan deze 4 jaar vragen om een herijking. Daarbij vragen we aandacht voor adaptief werken, waarbij ingespeeld wordt op nieuwe economische ontwikkelingen. Daarbij worden wij graag betrokken. Het jaarlijks gezamenlijk met de regio herijken van de programmering voor nieuwe werklocaties binnen de kaders van de POVI, is een goed voorbeeld van de wijze waarop we ook op andere economische beleidsterreinen meer met de provincie willen samenwerken.

Covid-19: Wij stellen voor de impact van Covid-19 op activiteiten gezamenlijk te monitoren

De afgelopen maanden hebben laten zien hoe op zeer korte termijn de mondiale, landelijke en lokale economie volledig ontwricht geraakt is. De lange termijn gevolgen van Covid-19 zijn nog niet te overzien. De korte termijn effecten worden steeds beter zichtbaar. In vele sectoren hebben ondernemers, werkenden en werkgevers het zwaar. We vinden het positief dat ondernemers in de provincie Utrecht voor informatie en hulp terecht kunnen bij de Economic Board Utrecht (EBU) als loket. Wij hechten eraan om met elkaar de impact van Covid-19 op deze activiteiten te monitoren en gezamenlijk te bepalen of verschuiving van focus wellicht noodzakelijk is. Ook hechten wij er aan de kansen, die ontstaan door Covid-19 en geopolitieke ontwikkelingen die hieruit voortvloeien, beter in beeld te krijgen. Denk daarbij aan bedrijven die productie terughalen naar Nederland. We hebben baat bij vergroting van de arbeidsmarkt en werkgelegenheid op uitvoerend niveau om de maakindustrie in de regio nog verder te versterken en willen scherp blijven op de kansen die ontstaan door veranderingen.

Werklocaties: We blijven graag samen met de provincie werken aan het adaptief programmeren van werklocaties en vragen aandacht voor de aansluiting van bedrijventerreinen op het regionaal gewenste toekomstprofiel

Binnen de U16- gemeenten is het creëren van voldoende ruimte voor werken een belangrijk thema. Daarbij pleiten wij voor een brede benadering van het begrip werklocaties, namelijk kantoorlocaties, bedrijventerreinen, wetenschap en winkellocaties. Het inzetten op intensivering en herstructurering van bedrijventerreinen is daarbij een gezamenlijke ambitie van zowel de regio als de provincie. Het in de visie aangekondigde onderzoek om de financieringsmogelijkheden van de OMU uit te breiden zien we daarbij als een goede stap. Daarnaast zou het goed zijn als er middelen worden vrijgespeeld voor revitalisering en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen.

Uit het U16 onderzoek naar werklocaties door adviesbureau STEC blijkt dat ook met maximale inzet op herstructurering en verdichting een forse uitbreidingsvraag van bedrijventerreinen tot 2040 nodig blijft. We willen graag samen met de provincie blijven werken aan het adaptief programmeren voor de werklocaties, met een jaarlijkse update en afstemming. De behoeftes van provincie en de huidige plannen van U16- gemeenten laten zien dat er nog grote tekorten zijn aan ruimte voor werk.

Tegelijk zijn er grote andere ruimteclaims op wonen, mobiliteit en zeker ook energie. We pleiten er voor dat niet bij voorbaat beknot wordt op uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijventerreinen. We vragen aandacht voor meer inzet op multifunctioneel gebruik van bedrijventerreinen en vragen de provincie om daar ruimte aan te bieden. Omdat zuinig ruimtegebruik door intensivering en verdichten kan worden bereikt, maar dit tevens nog onbekende en kennisintensieve processen zijn, wordt voorgesteld explicieter te maken dat de provincie met regio's pilots en experimenten wil aangaan. In deze pilots kan niet alleen kennis worden opgedaan over slim ruimtelijk ontwerp, maar bijvoorbeeld ook over het realiseren van kwaliteit voor betaalbare prijzen. Tenslotte vragen wij aandacht voor het laten aansluiten van bedrijventerreinen op het regionaal gewenste toekomstprofiel, waar circulariteit en landschappelijke inpassingen belangrijke onderdelen van zijn. Het is belangrijk om in te zetten op MKB en kleinschalige werklocaties in gemengde gebieden. Deze zijn van belang voor het behoud van en versterken van de vitaliteit in de kernen. Daarom is groei en ontwikkeling van deze bedrijvigheid in kernen van belang.

Er zijn door de U16- gemeenten regionale tekorten in beeld gebracht voor kantoren, bedrijventerreinen en life science activiteiten. Met name dit laatste punt mag meer aandacht krijgen, zeker gezien de rol die de verder te ontwikkelen satelliet locatie(s) hierin kunnen spelen.

Herstructurering: Wij zien een kans voor de provincie om te faciliteren in expertise en instrumenten o.g.v. menging wonen/werken

De uitvoerbaarheid van de herstructurering is een aandachtspunt. Het realiseren van vernieuwing van het vastgoed op bestaande bedrijventerreinen is geen sinecure. Versnipperde eigendomssituaties, grondwaarde, boekwaarde, de aanwezigheid van (bedrijfs)woningen en andere aspecten zorgen voor een weerbarstige praktijk. Het ontbreekt de regio aan voldoende instrumentarium om herstructurering te stimuleren. Om herstructurering succesvol te laten zijn is het belangrijk dat er instrumentarium bijkomt, zoals uitgifteprotocollen, stimuleringsregelingen of andere instrumenten. Voorgesteld wordt om dit in regionaal verband verder uit te gaan denken.

Uit onderzoek van STEC voor U16 komt naar voren dat de komende jaren meer functieverandering- en menging plaatsvindt op werklocaties in onze gemeenten. Deze trend begint niet alleen zichtbaar te worden in het stedelijke gebied, maar ook in de meer landelijke gemeenten binnen de regio. Mengen van wonen en werken kan veel ruimtewinst opleveren. Op dit gebied hebben wij echter weinig (praktijk)ervaring. Om goed op deze ontwikkeling in te kunnen spelen is expertise nodig. We zien een kans voor de provincie om hierin te faciliteren. Wij gaan graag met de provincie de samenwerking aan gericht op kennis, instrumenten en fondsen over mengen en intensiveren van werklocaties evenals op meer kennis over versterken van circulaire ketens. Graag zien wij dat er aanjaagmiddelen en impuls gelden beschikbaar komen voor circulaire- en toekomstbestendige bedrijventerreinen.

Retail: wij zien graag dat de provincie inzet op centrummanagement en daar middelen voor beschikbaar stelt

Naast de ruimtebehoefte op werklocaties en kantoorlocaties, zien we een afnemende ruimtebehoefte aan retail WVO. We zijn positief over het aanbod van de provincie om hier gezamenlijk in op te trekken en mogelijk samen tot programmering te komen. Speciale aandacht zal uitgaan naar het toekomstbestendig maken en houden van winkelgebieden en het leefbaar en vitaal houden van kleine kernen. Graag zien wij dat de provincie op korte termijn middelen vrijspeelt voor de inzet op centrummanagement.

Maakindustrie: Wij zien graag meer aandacht voor maatwerk richting de brede groep MKB-ers

Wij waarderen de aandacht voor de maakindustrie in Utrecht-West en de MKB-deal. Wel blijft wat ons betreft in de analyse en conclusies onderbelicht wat deze sector op lange termijn nodig heeft en welke rol de provincie hierin voor zichzelf ziet. De aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt en digitalisering zijn niet de enige trends die voor de maakindustrie gelden. Wij denken bijvoorbeeld ook aan de circulaire economie, energietransitie, vergrijzing, etc. Als regio vinden wij het belangrijk om aan al deze trends en uitdagingen voor de maakindustrie aandacht te besteden. In onze ogen is structurele, intensieve samenwerking met ondernemers en onderwijs nodig. Het oprichten van een samenwerkingsverband met afgevaardigden uit gebieden waar de maakindustrie zich concentreert en met doelstellingen passend bij de hands on mentaliteit van deze sector, is wat ons betreft een goede eerste stap.

Wij zien graag dat er meer aandacht is voor maatwerk richting de brede groep MKB-ers.

Wij denken bijvoorbeeld aan investeren in een betere samenwerking met het georganiseerde bedrijfsleven in Utrecht-West en het aanhaken van het MKB op de circulaire uitvoeringsagenda die de provincie dit jaar opstelt. De EBU is hier tot op heden onzichtbaar gebleven. We hopen dat dit nu met de komst van de ROM meer aandacht krijgt.

Onderwijs en arbeidsmarkt: we vragen de provincie om voldoende mogelijkheden te creëren in sectoren waar sprake is van arbeidskrapte, met als doel om de arbeidsmarkt toekomstbestendig en adaptief te maken

In U Ned hebben Rijk en Regio afgesproken om de banen in het Utrechtse mee te laten groeien met de groei van de beroepsbevolking. Het is van belang om voor die omvangrijke opgave in de economische visie (en de ontwerp POVI) voldoende mogelijkheden te creëren. Utrecht kent krapte op de arbeidsmarkt in o.a. de sectoren IT, zakelijke dienstverlening, bouw, installatie, industrie, zorg, onderwijs en groenvoorziening. Deze krapte belemmert de economische groei en vertraagt de opschaling van verduurzaming, digitalisering en leven lang leren. Mede door de hoge woningmarktprijzen en de lange wachttijd op sociale huurwoningen (10 jaar) raakt de arbeidsmarkt uit balans en ontstaat er een tweedeling in de samenleving.

De U10 is aangesloten op de Human Capital Agenda om de arbeidsmarkt toekomstbestendig en adaptief te maken. Extra aandacht zal nodig zijn voor kernen waar leerlingen een relatief grote reisafstand hebben tot (MBO) onderwijs. Wij zien een rol weggelegd voor opschaling van 'incompany' onderwijs en verbetering van de multi helix samenwerking voor die sectoren die een arbeidskrapte kennen.

Digitale infrastructuur: we vragen de provincie hier een stevige rol in te pakken

Covid-19 heeft ons met de neus op de feiten gedrukt hoe belangrijk een robuuste digitale infrastructuur is voor de economie. Thuiswerken, e-learning, e-commerce en e-health, internet is een zeer belangrijke voorziening geworden. De VNG houdt zich al een paar jaar bezig met de ontwikkeling van een digitale agenda voor gemeenten en het Rijk stimuleert smart city ontwikkelingen. Deze laatste wordt steeds vaker smart region genoemd. Beide programma's zullen een belangrijke rol spelen voor de dienstverlening van de overheid en het vestigingsklimaat voor bedrijven in de Utrechtse regio en voor zittende bedrijven om te innoveren. Om als regio mee te kunnen gaan in deze trends en ontwikkelingen is het van groot belang dat de digitale infrastructuur op orde is. Het is zorgelijk dat de aanleg van glasvezel in Utrecht-West en -Noord stagneert. We benadrukken de urgentie om tot snellere verglazing en digitale bereikbaarheid voor bedrijven en huishoudens te komen en vragen de provincie hier een stevige rol in te pakken.

Mobiliteit: Wij zien graag dat u het belang van mobiliteit en bereikbaarheid voor het functioneren van het economische systeem benoemt in de visie en verwijst naar waar we dit gezamenlijk oppakken

In uw visie wordt de rol van mobiliteitsbeleid beperkt uitgewerkt. De bereikbaarheid en ontsluiting van werklocaties is van groot belang voor het functioneren van het regionale systeem. De zestien gemeenten binnen de U10 streven voor werklocaties naar een optimale mobiliteitsmix. Als openbaar vervoer naar bedrijventerreinen bijvoorbeeld niet kostendekkend is, dan proberen we met P+R, deelfietsen, goederenhubs of andere first-last mile oplossingen te werken aan optimale bereikbaarheid van werklocaties die niet op of aan een OV-knoop liggen. In andere trajecten, zoals REP en U Ned werken we gezamenlijk aan de mobiliteitsopgave en het lijkt ons goed als dat in de visie wordt genoemd.

Samenwerking: wij blijven graag in gesprek over (regie)rollen en stakeholdermanagement

Het faciliteren van de economische groei, (gewenste) innovatie en de digitalisering vragen om een doelgerichte en nauwe samenwerking tussen partners en overheden, zowel in de regio als daarbuiten. Goede communicatie en kennisuitwisseling over de gezamenlijke Utrechtse opgaven en ambities, de doelstellingen uit het REP en het op gelijkwaardig niveau delen van inzichten over mogelijke strategieën en oplossingen op ruimtelijk economisch vlak passen bij deze opgaven en in deze tijd. Bestuurlijk en ambtelijk kunnen we elkaar versterken om gezamenlijk te werken aan de uitdagingen en de toekomst van onze mooie regio. Dit past ook helemaal bij wat GS stelt in het coalitieakkoord; *'De bestuurskracht van de Utrechtse gemeenten is versterkt' en bij het in de ontwerp POVI geschreven 'minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk en vertrouwen als uitgangspunt'.*

Wij delen het geschetste beeld dat er goede stappen gezet zijn in de regionale samenwerking. De oprichting van de ROM Regio Utrecht is daar een mooi voorbeeld van en wij zetten die lijn graag door op andere onderdelen en dossiers. Om de samenwerking zoals benoemd krachtiger en effectiever te maken, hechten wij er waarde aan om op onderdelen met elkaar te benoemen waar de regierol, de meewerk-rol en de uitvoering ligt. We hebben met elkaar een belang bij het goed functioneren van organisaties als de ROM, EBU en OMU, maar ook een gedeelde verantwoordelijkheid als opdrachtgever. Wij zijn ervan overtuigd dat deze organisaties effectief zullen zijn als zij van hun publieke stakeholders duidelijke opdrachten meekrijgen. Hier trekken we graag samen in op. Wij zien ook een toegevoegde waarde in effectiever stakeholder management als regio. Om de doelstellingen te verwezenlijken moeten we samenwerken met partijen als Invest-NL, MKB-Nederland, VNO-NCW en het ministerie van EZK. Wij missen nu de regie op dit stakeholdermanagement, waardoor we als regio soms de boot missen of ons economische verhaal niet op de juiste niveaus onder de aandacht weten te brengen. Een bijkomende uitdaging is de vraag welk economisch verhaal we dan als regio vertellen. Wij zien dat hier stappen in gezet worden en zetten dit graag met elkaar door, gebruikmakend van organisaties als EBU en ROM.

Tot slot

Graag gaan we met u in gesprek over de uit te voeren vervolgstappen en praktische uitwerking van de provinciale economische visie en de wijze waarop dit samenhangt met het POVI traject. Op deze manier willen wij bevorderen dat we zowel inhoudelijk als in snelheid van handelen op elkaar aansluiten. Beide aspecten zijn van essentieel belang voor een goed economisch klimaat. Wij zien met belangstelling uit naar uw reactie op onze brief, en zijn benieuwd hoe deze worden verwerkt in de Provinciale Economische Visie 2020–2027.

Hoogachtend,

De wethouders Economische Positionering van de regio Utrecht,
namens deze,

w.g.

Kees Geldof
wethouder IJsselstein

w.g.

Madeleine Bakker-Smit
wethouder De Bilt

Bijlage: Opmerkingen per pagina

- P16, Kaartbeeld. Graag tekstuele aanpassing i.p.v. transport, e-commerce bij Lage Weide-Nieuwegein-Vianen vervangen door Logistiek, e-commerce.
- P22, Start ups. Wij pleiten er voor om de samenwerking te concretiseren in programma's die de provincie noemt om startups te faciliteren. Daarnaast zijn wij benieuwd hoe we de samenwerking kunnen vormgeven, inclusief de rol van de diverse spelers op het gebied van start ups en scale ups.
- P24, Hoe ziet de provincie het tegengaan van de gesignaleerde tweedeling voor zich? Nu draait het om stijgende woningprijzen en daardoor verdringing van 'lager geschoolden' uit de regio die wel werkzaam zijn in de maakindustrie en de regio.
- P24, Graag zien wij ook meer aandacht voor de bereikbaarheid over de weg om als logistieke as Lage Weide-Nieuwegein-Vianen een goede doorstroming van het vrachtverkeer te kunnen faciliteren
- P25 In de SWOT analyse ontbreekt naar onze mening nog een onderwerp. Graag toevoegen "bereikbaarheid voor logistieke vervoerders"
- P31, Arbeidsmarkt. Corona maakt meer dan eens duidelijk hoe belangrijk het is om structureel samen te werken aan de instroom, het behoud en goede door- en uitstroom van personeel. Denk bijvoorbeeld aan inzet op van-werk-naar-werk-transities om de werkloosheid in de regio te beperken. Als gevolg van de coronacrisis denken wij dat er naast de focus op werk-naar-werk transities, via de HCA, ook aandacht moet uit gaan naar de transitie van werkloosheid naar werk.
- P33, MKB-Deal Maakindustrie Utrecht Werkgelegenheid. Aandacht vragen voor differentiatie, ook binnen het MKB. Het lijkt nu alsof de maakindustrie helemaal niet bestaat en dat het alleen als onderdeel van het MKB pact in de visie is beland.
- P35, De agrarische sector wordt in de economische visie slechts één of twee keer benoemd en dan ook nog in het kader van digitalisering. De agrarische sector is een belangrijke sector in grote delen van de provincie Utrecht. De sector is zowel economisch als beeldbepalend van belang. De agrarische sector staat voor grote opgaven waar wij als samenwerkende overheden ook een bijdrage in zullen moeten leveren. Al is het alleen maar door de juiste kaders te stellen waarbinnen deze sector op een goede manier kan opereren.
- P44, Het kader over de EMA. Het komt niet sterk over als je een kans noemt (Brexit) maar het succes uit een andere regio (Amsterdam) aanhaalt. Als Brexit kansen biedt voor de provincie Utrecht, dan hier alleen een Utrechts voorbeeld noemen of weglaten. Voorgesteld wordt om scherper te formuleren dat de beschikbare inzet van mensen en middelen gericht wordt op die activiteiten die passen binnen het profiel van gezond stedelijk leven.
- P52, Graag aanpassen dat Startup Utrecht samenwerkt met Techleap i.p.v. daar onderdeel van uit maakt.
- P59, Vestigingslocaties. Wij ondersteunen uw uitgangspunt om te streven naar flexibiliteit in verband met veranderende vraag. Daarbij hoort jaarlijkse en actuele monitoring. Graag zien wij hier iets over opgenomen.
- P63, Retail. De retail is naar onze mening gecompliceerder dan enkel de strijd tussen bricks en clicks. Het is ook nog te vroeg om cijfers van de afgelopen jaren te extrapoleren daar waar het gaat om de internetbestedingen. Wij vragen u om hier in alle tekst meer genuanceerd over te zijn of meerdere bronnen in samenhang te brengen. Graag zien wij ook een meer integrale aanpak voor de winkeliers en de detailhandel. De komende jaren wordt het alles of niets voor de buurt en wijkcentra. De supermarkten zijn hier de levensader. Maar problemen met parkeren, verkeersveiligheid en laden en lossen nemen toe. Veel wijkcentra zijn oud (veelal jaren 70 en 80) en niet ingericht op de moderne transportstromen. Indien de supermarkten niet kunnen uitbreiden of verplaatsen, dan geven zij hun positie op en betekent dit

veelal het einde van een winkelcentra. Daarmee verdwijnt ook de door u gewenste vitaliteit in de buurt en wijken. Wij verwachten dan ook dat er de komende 10 jaar vaker initiatieven gaan komen waarbij complete buurt- of wijkcentra binnen een wijk verplaatst gaan worden, om op deze wijze weer veilige en toekomstbestendige winkellocaties te kunnen realiseren. Wij vragen u om hier binnen uw beleid en regelgeving rekening mee te houden. De PRS/PRV voor ziet hier nu niet in.

– P63, Verduurzamen. Wij streven naar verdere verduurzaming van onze bedrijventerreinen. Goed om te verwijzen naar succesvoorbeelden in de regio: op 3 aug jl is het nationale JUMBO distributiecentrum geopend dit is het meest duurzaam ontworpen distributiecentrum ter wereld. Met een BREEAM outstanding ranking.

– P66, Utrecht Science Park. Wij merken op dat er onvoldoende wordt ingegaan op de positie van USP Bilthoven en de kansen. Met het in 2017 provincie gesloten covenant voor de ontwikkeling van het USP Bilthoven met de provincie Utrecht, de vastgoedeigenaar van USP Bilthoven en de gemeente De Bilt is er een stevige basis gelegd voor onze gezamenlijke inzet op de doorontwikkeling van USP Bilthoven. Juist door de coronacrisis en de wereldwijde aandacht voor vaccinontwikkeling zijn er nu unieke kansen voor de verdere ontwikkeling van USP Bilthoven. Deze gezamenlijke inzet verdient ook een plek in deze economische visie.

– P66, Utrecht Science Park. In het kader over USP mist de concrete grote ruimtetekorten die die jaar in beeld zijn gebracht en de ambities van het Universiteitsbestuur als het gaat over vastgoed, lesgeven, onderzoek, wonen en werken. Voorgesteld wordt dit wat aan te scherpen.

De Economische Visie 2020-2027 is besproken in de bestuursvergadering van de VAB. Daarbij is waardering uitgesproken voor het feit, dat de provincie met deze visie het voortouw neemt om de positie van Utrecht en het bedrijfsleven ook in de komende jaren krachtig te ondersteunen. De vier beleidsdoelen lijken de VAB dan ook uiterst relevant. Waar mogelijk wil de VAB een rol spelen bij de realisatie hiervan. In de afgelopen periode zijn de contacten tussen onze organisatie en het provinciebestuur verstevigd, een lijn die wij in de komende tijd willen vasthouden en versterken.

Wij willen graag de volgende kanttekeningen maken.

1. De Economische Visie lezend valt de sterke nadruk op het stadsgewest Utrecht op. Uiteraard is een groot deel van de kennisinstellingen en andere sectoren, die hoog op de prioriteitenlijst van de provincie staan, daar gevestigd. Meer aandacht voor de regio Amersfoort, qua belang de tweede regio in de provincie, zou op zijn zachtst gezegd niet misstaan. In de visie wordt het groeiend belang van de regio benadrukt. Dat vraagt naar onze mening om het ruimte geven aan de regio's, ook de onze.
2. De noodzakelijk aandacht voor de regio Amersfoort is naar onze mening des te relevanter als we kijken naar de beschikbaarheid van ruimte voor het bedrijfsleven. De VAB maakt zich daar zorgen over. Al geruime tijd vragen wij aandacht van alle relevante bestuurslagen voor een dreigend tekort aan bedrijventerrein. Een van de speerpunten van de provincie is "voldoende vestigingsmogelijkheden, zowel in aantal als kwaliteit". We zouden dus kunnen veronderstellen, dat de zorg van de VAB binnenkort wordt weggenomen. De vraag is of dat terecht is kijkend naar de nadruk die de provincie legt op verdichting en revitalisering. Naar onze mening kan slechts een deel van de vraag op die wijze worden gefaciliteerd en is er in de komende jaren extra ruimte nodig. Dat is ook het geval als we een gevarieerd aanbod van werkgelegenheid in de regio Amersfoort willen behouden. Niet alle vraag naar bedrijfsruimte kan op gerevitaliseerde locaties worden geacommodeerd. Het vooralsnog niet nadenken over zoekrichtingen voor nieuwe locaties lijkt ons dan ook onverstandig. Wij adviseren de provincie dat wel te doen en denken hier graag over mee.
3. De visie ademt terughoudendheid ten aanzien van het aantrekken van nieuwe bedrijven van buitenaf. Wij onderschrijven de noodzaak om het bestaande bedrijfsleven uitbreidingsmogelijkheden te bieden. Toch geldt naar onze mening ook hier dat "nieuw bloed" een stimulans voor de economische ontwikkeling van de regio kan zijn. Een gevarieerde samenstelling van het bedrijfsleven is ook noodzakelijk om werkgelegenheid te bieden voor alle opleidingsniveaus.
4. De provincie ziet ook in de komende jaren een rol voor zich weggelegd als facilitator en stimulator. De uitvoering van stimuleringsmaatregelen ligt veelal bij organisaties als de EBU en de OMU. De VAB pleit voor maximale toegankelijkheid en laagdrempeligheid van de faciliteiten voor het bedrijfsleven. Transparantie over voorwaarden is daarbij noodzakelijk. Graag overlegt de VAB met de provincie hoe de verschillende faciliteiten optimaal richting het bedrijfsleven kunnen worden gecommuniceerd. Wij bieden aan daarin een betekenisvolle rol te spelen.
5. In de visie wordt het in gang gezette restrictieve kantorenbeleid voortgezet. Wij constateren dat de vraag naar kantoorruimte verschuift van traditionele terreinen naar (centrum)locaties, goed bereikbaar per openbaar vervoer. Stond er enige tijd geleden nog veel kantoorruimte in het Amersfoortse stationsgebied leeg, de makelaars in de achterban van de VAB melden nu dat er een tekort is. Ook dit vraagstuk dient naar onze mening hoog op de agenda van de regionale programmering te staan.

6. De beleidsvoornemens op het gebied van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt onderschrijft de VAB van harte. Wij zijn al aangehaakt bij de Human Capital Agenda en betrokken bij lokale projecten, waarvoor de VAB en samenwerkende organisaties voor een periode van drie jaar een stimuleringsbijdrage van de gemeente Amersfoort hebben ontvangen.

De VAB gaat zo nodig graag nader in overleg met de provincie over bovengenoemde onderwerpen en levert vanzelfsprekend ook in de komende tijd een bijdrage aan de discussie over het economisch beleid.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur

Ton Voortman

Ton Voortman
secretaris Vereniging van Amersfoortse Bedrijven (VAB)
06-54776254
secretaris@vabamersfoort.nl
www.vabamersfoort.nl

Geachte heer Strijk,

Hartelijk dank voor het toesturen van de Economische Visie 2020-2027 voor de Regio Utrecht. Namens de Vereniging van Amersfoortse Ondernemers geef ik u hieronder graag mijn reactie.

Voor uw informatie, misschien ten overvloede: de Vereniging van Amersfoortse Ondernemers (VAO) is in 1995 opgericht. Wij verbinden, inspireren en activeren kleine(re) ondernemingen, met maximaal circa twintig medewerkers. Jaarlijks organiseren we gemiddeld tien bijeenkomsten voor onze leden. Het VAO-bestuur behartigt de belangen van alle leden door te participeren in diverse stedelijke en regionale initiatieven. Tweemaal per jaar schuift het bestuur op het stadhuis aan bij het bestuurlijk overleg. Samen met andere ondernemersverenigingen overleggen wij met de wethouder Economische Zaken en Wonen en ambtenaren over lokale en regionale ontwikkelingen.

Wij zijn blij dat de provincie inzet op het toekomstbestendig maken van ondernemers en dat de provincie een sterk, competitief en zichtbaar economisch profiel nastreeft. Ook de VAO zet zich in voor het versterken van de samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt, onder andere door onze bijdrage aan het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt in Amersfoort. Daarom juichen wij toe dat dit de komende vier tot vijf jaar één van de hoofdactiviteiten van de provincie is. Ook staan wij volledig achter de ondersteuning en het stimuleren van innovatie waar het gaat om het MKB. Onze leden (een deel is zzp'er) zijn niet per se de kwetsbare flexibele schil die we als typering vaker tegenkomen, maar brengen juist specifieke kennis bij grote ondernemingen in die zij anders missen.

Als VAO delen wij de zorg over de afname van werkgelegenheid in het micro-MKB, dat ook in ons ledenbestand is vertegenwoordigd. We zien dan ook graag dat juist voor die groep activiteiten worden ondernomen om ze sterker te maken en ze te ondersteunen bij het versterken van hun bedrijf, en daarmee de economie van de regio Utrecht. Bovendien is stap van zzp naar een onderneming met personeel groot. In onze ogen liggen hier grote kansen in het kader van innovatie. Steeds meer bedrijven werken flexibel samen, onderling én in netwerkorganisaties. Dat biedt kansen om startups en scale-ups verder te versterken.

Wij gaan dan ook graag in gesprek over deze specifieke groep ondernemers die nog wel eens tussen wal en schip valt. Veel van hen zijn zo druk bezig met de dagelijkse operatie, dat de strategie regelmatig op het tweede spoor komt. Terwijl juist daar kansen liggen voor innovatie, flexibiliteit en mogelijkheden om met elkaar samen te werken. Het liefst in de Utrechtse regio, waardoor de behoefte om te verplaatsen klein is.

Met vriendelijke groet,

Namens het VAO bestuur,

Elske van de Fliert - voorzitter

Advies over de concept Economische visie provincie Utrecht: focus op een vitale en duurzame economie 2020-2027

Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK)
 Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL)

14 mei 2020

Geachte leden van Gedeputeerde Staten en leden van Provinciale Staten,

Inleiding

Het verschijnen van de economische visie van de provincie Utrecht is een mijlpaal, omdat deze de basis legt en voorwaarden schept voor ingrijpende sociaaleconomische en ruimtelijke veranderingen, waar de provincie als regionale overheid een belangrijke rol in speelt. De provincie zal vanaf het komend decennium sterk in aanzien veranderen onder invloed van de energietransitie, nieuwe inzichten in waterbeheer, landbouw en de regionale programmering van wonen, werken en mobiliteit. De ontwerp Omgevingsvisie en -verordening beschrijven dit goed: “In onze Omgevingsvisie bezien wij groen, water, energie, bebouwing, infrastructuur, cultuurhistorie en landelijk gebied in onderlinge samenhang”. Uit deze visie op de samenhang van beleidsterreinen spreekt duidelijk **de taak van de provinciale overheid: Het toezien op het behoud en de ontwikkeling van de kwaliteit van de leefomgeving.**

In dit advies pleiten wij ervoor om deze taak nadrukkelijker tot uiting te laten komen in de Economische visie. Wij adviseren u om:

- ***Binnen de economische visie alle beleidsterreinen van de provincie te verbinden.***
- ***Omgevingswaarden te ontwikkelen als aanvullende indicatoren voor de provinciale economie.***
- ***Te anticiperen op dramatische tegenvallers en lessen te trekken uit crises.***
- ***Als provincie zelf de regie te nemen bij de uitvoering van de Economische visie en de uitvoering niet volledig aan de markt over te laten.***

Veranderingen in economische structuur zijn noodzakelijk: meer respect voor ecologische grenzen en basisbehoeften van mensen

Al enige jaren is de consensus gegroeid dat de balans tussen economische groei en de natuurlijke wereld van dieren, planten en klimaat zoek is. Het is noodzakelijk dat wij op een andere manier kijken naar economische ontwikkeling en dus naar de economische structuur, ook van onze provincie.

Het beeld van de “Donuteconomie” (Kate Raworth, 2017), levert ons een rijk en inspirerend beeld op: een economie die leidt tot bloei in plaats van alleen groei, met respect voor de basisbehoeften van mensen en de mogelijkheden van de planeet: *people, planet, profit*.

Waar moet de economische visie aan voldoen?

Bij een visie voor de komende jaren gaat het niet primair om het behouden van de huidige economische structuur en de toppositie van de provincie Utrecht in internationale *rankings*. De ambitie zou moeten zijn het krachtig bevorderen van de transitie naar een meer toekomstbestendige economie die bijdraagt aan een gezonde leefomgeving. Dit betekent ook het ontmoedigen en veranderen van economische activiteiten die niet voldoende bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Een voorbeeld hiervan is de landbouwsector die nadrukkelijk een transitie zal moeten doormaken naar een circulaire landbouw.

De behandeling van de visie door Provinciale Staten is een belangrijk moment om bekende patronen van bestuurders en experts te bevragen en bij te stellen. ‘*Business as usual*’ is niet mogelijk: een economische visie vraagt om politieke afwegingen en duidelijke keuzes. In de komende jaren zal binnen de economie de afweging tussen het nastreven van optimaal financieel rendement en het bijdragen aan maatschappelijke opgaven doorlopend aan de orde zijn.

“Economisten in het ‘Tijdperk van de Mens’ [moeten] politieke afwegingen maken bij gebrek aan een optimale marktoplossing. Daarmee ontstaat ook een nieuwe verantwoordelijkheid voor economen om te reflecteren op en in debat te gaan met belanghebbenden over de normatieve gronden waarop ze de keuze voor een zekere balans tussen economie en ecosysteem en tussen economische groei nu en het welzijn van huidige en toekomstige generaties maken. Een terugkeer, kortom, naar politieke economie.”

Jasper Blom, ‘Econoom in het antropoceen’ Agora 2018-1.

De kern van ons advies is het scheppen van voorwaarden voor een vitale en duurzame economie op basis van nieuwe indicatoren. De huidige indicatoren meten financiële groei (figuur 2 uit de visie), leiderschap in innovatie (figuur 3), arbeidsmarkt/werkeloosheid (figuur 4) en regionaal vestigingsklimaat (SWOT analyse p. 55). **Nieuwe indicatoren zijn nodig om de huidige economie om te vormen van een spullen-economie naar een minder conjunctuurgevoelige economie; en dat binnen strikte termijnen van afgesproken klimaatdoelen (eerst 2030 daarna opschalen naar 2040).** Nieuwe indicatoren volgen uit een circulaire ketenstrategie voor basisvoorzieningen zoals water, voedsel, bouw- en verpakkingsmaterialen, erfgoed en natuur en dit zal in de visie tot uitdrukking moeten komen door een stappenplan voor een omvorming van een puur financiële economie naar een brede sociaal-ruimtelijke economie.

Analyse van de concept visie

Op hoofddoelen beschrijft de visie wel degelijk een aantal uitgangspunten voor een verbreding van economie richting leefomgeving, duurzaamheid en welzijn (p. 12 laatste alinea, inleiding H3 en H4); maar in de doorvertaling richting uitvoering raakt dit op veel plekken uit beeld en verwordt deze tot een algemeen stimuleringsbeleid.

De vernieuwing in de concept economische visie, ten opzichte van de eerdere visie, is de toevoeging van een brede welvaartsindicator en het thema circulariteit. Deze verbreding van het palet van economie is zeker nodig, maar gezien de onverwacht snelle ontwikkeling van temperatuurstijging, droogteverschijnselen en nu zelfs een eerste pandemie uitbraak, is een verdere verbreding acuut noodzakelijk. Zeker omdat er ingrijpende landelijke perspectieven worden opgesteld voor energie- en klimaatdoelen in 2030 waarbij de samenhang met meerdere ruimtelijke ontwikkelingen en de fysieke leefomgeving ('*planet*') nieuwe indicatoren gaat opleveren; zoals broeikasgassen, grondstof herkomst, stikstofkringloop, materialenpaspoorten en biodiversiteit. **Het principe van circulariteit zou volgens ons niet zozeer een element van de economische visie, maar het basisuitgangspunt moeten zijn.**

Ook heeft de provincie zich naar ons idee terecht voorgenomen met een 'sociale bril' naar effecten van alle beleid te kijken. De uitwerking daarvan staat nog in de kinderschoenen, maar juist nu moeten economische ambities ook als sociaaleconomische ambities worden geformuleerd. Waarbij oog is voor de effecten van het beleid voor verschillende groepen in de provincie (o.a. opleiding, culturele achtergrond). Zie in dit verband ook het advies van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI): "Naar een duurzame economie" (december 2019). De RLI vindt het noodzakelijk dat de overheid een samenhangende visie ontwikkelt op een duurzame samenleving en de route die moet worden afgelegd om daar te komen. Hierin dient de verbinding te worden gelegd tussen economische, sociaal-maatschappelijke en ecologische doelstellingen. De Raad signaleert verder in dit advies dat in de praktijk vernieuwing van de economie te lang wordt gezocht binnen het bestaande systeem waardoor transities worden vertraagd of belemmerd.

Eerste advies: Verbind binnen de economische visie alle beleidsterreinen van de provincie.

In de inleiding op de visie (p. 6-10) worden drie belangrijke thema's genoemd die de context bepalen van een economische toekomst in de provincie Utrecht. Het eerste thema is "Toekomstbestendige leefomgeving". **Dit betekent dat een visie op de economie ook een visie moet zijn op de sociaal-ruimtelijke vitaliteit en duurzaamheid van water, landbouw, natuur, erfgoed en energie.**

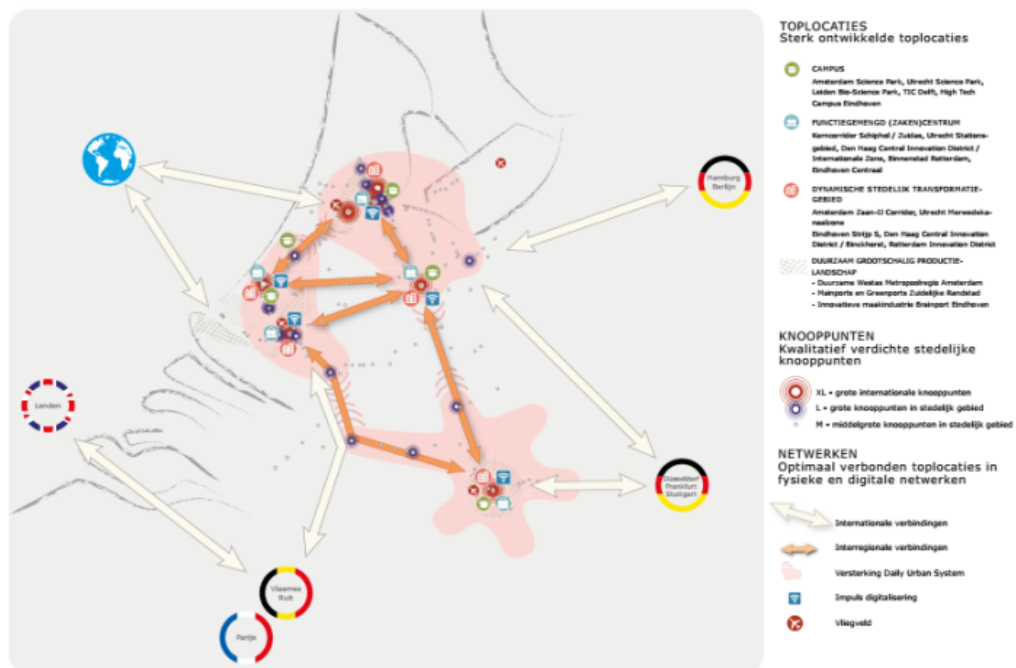
De provincie Utrecht heeft een vestigingsklimaat dat sterk leunt op de Utrechtse Heuvelrug, de Stichtse Lustwarande, het Utrechtse deel van het Groene Hart en de rivieren Lek, Vecht, Kromme Rijn en Hollandsche IJssel. Dit zijn '*Unique Sellingpoints*' die samenhangen door beleid op zowel water, landbouw, natuur als erfgoed. Dat gaat verder dan het erkennen van 'fraaie landschappen' (p. 7) of het versterken van een bezoekerseconomie. Maak sterker wat al sterk is binnen één samenhangende economische visie. Zie het traject 'landschap als vestigingsvoorwaarde' van de Vereniging Deltametropool, waaraan de provincie Utrecht

ook deelneemt via het Ringpark-concept, gericht op een coalitie van ondernemers en maatschappelijke partijen: <https://deltametropool.nl/projecten/community-of-practice-landschap-als-vestigingsvoorwaarde/>.

- **Waarom zijn energie, water, landbouw, natuur, cultuur en erfgoed geen onderdeel van de economische visie (en van de portefeuille economie)?** De klassieke verdeling van beleidsvelden als woningbouw, mobiliteit, landbouw en bedrijven krijgt samenhang omdat deze allemaal afgemeten worden aan nieuwe indicatoren zoals stikstof, broeikasgassen en biodiversiteit. Meer dan ooit zijn voor het bereiken van economische waarden publieke waarden essentieel: gezonde bodem, lucht, water, natuur, voedsel, solidariteit als basisbehoeften voor een florerende economie. Daarin zitten ook verdienmogelijkheden (innovatiekracht en ondernemerschap voor maatschappelijke opgaven, met zowel publieke als private winst).
- **Waarom benut de visie niet de schaal van samenhang in een veel grotere leefomgeving binnen Europa (REOS, Groene Hart, Food Valley)?** Zie *Figuur 1*. Juist energie, water, landbouw, natuur en erfgoed vragen om goede afstemming met landelijke wet- en regelgeving. Er is veel kracht te halen uit een gezamenlijk optrekken tussen regio's om het Rijk (en Europa) meer integraal aan te spreken op haar verantwoordelijkheden binnen de nieuwe Omgevingswet. **De visie moet een strategie bevatten voor het opschalen naar Rijk en Europa in de herverdeling van overheidstaken en -investeringen.**

Geef opdracht om, in navolging van de samenhang in de Omgevingsvisie en -verordening, in de economische visie een samenhang aan te brengen tussen alle beleidsvelden, met daarin een strategie om met aaneengesloten regio's het Rijk en Europa beter te kunnen adresseren.

De Ruimtelijk-Economische Ontwikkelstrategie.

Figuur 1 <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ordening-en-gebiedsontwikkeling/versterken-economische-ontwikkeling-randstad-eindhoven>

Tweede advies: Ontwikkel binnen twee jaar vanaf nu omgevingswaarden als aanvullende indicatoren voor de provinciale economie

Het is een wijdverbreid misverstand dat economie alleen over geld, productie en arbeidsplaatsen gaat. Economie is een woord dat is samengesteld uit het Griekse *oikos* (οἶκος), huis; en *nomos* (νόμος), regel. Waaruit volgt dat economie staat voor huishoudkunde en niet voor een financieel groeiplan. **Een economische visie van de provincie beschrijft de samenhang tussen schaarse goederen en diensten en de leefomgeving door invloed uit te oefenen op haar inwoners en gebruikers.** Welke goederen en diensten zijn op dit moment het meest schaars? In een provinciaal verband zijn dat de onrendabele onderdelen van het fiets- en wandel netwerk, natuurbeheer, omvorming van de landbouw, (kleine) landschapselementen en aanpassing van het waterbeheer. Dit ‘omgevingskapitaal’ is een basisvoorwaarde voor vitaliteit, welzijn en geluk.

In een nieuwe economische visie en een daarop gestoeld beleid is behoefte aan nieuwe indicatoren voor de toegevoegde waarde van het ‘omgevingskapitaal’. Er wordt al lang nagedacht over het te gelde maken van natuurwaarden, maar deze waarden zijn niet uit te drukken in euro’s omdat zij een eigen waarde vertegenwoordigen. Het begrip ‘omgevingswaarde’, zoals in de nieuwe Omgevingswet wordt gehanteerd, biedt hiervoor uitkomst. Nu al blijken waarden als stikstof, broeikasgassen en biodiversiteit richtinggevend voor alle ruimtelijk en economisch beleid. Door het concretiseren van omgevingswaarden kan de specifieke en kwalitatieve waarde worden gestimuleerd van reststromen, het besparen op grondstoffen en energie; en het gebruik van biobased materialen in de bouw (renovatie/isolatie van woningen).

Geef opdracht tot het verkennen van omgevingswaarden als aanvullende indicatoren voor de provinciale economie en leg hierbij een relatie met de rapportage ‘circulaire doelenboom’ van het Utrecht Sustainability Insititute (april 2020). In de circulaire doelenboom is een rijk palet van dergelijke indicatoren opgenomen en gerelateerd aan de verschillende beleidsdoelen van de provincie. Ook wordt in dit rapport melding gemaakt van de noodzaak om (big) data te verzamelen en te analyseren. Die doelstelling past heel goed bij de geformuleerde doelstelling binnen de economische visie op p. 7: “Om beleidskeuzen te ondersteunen en resultaten te monitoren, zetten we sterker dan voorheen in op het inzetten van data.”

Derde advies: Anticipeer op dramatische tegenvallers en trek lessen uit crises

De concept visie anticipeert op een (bescheiden) groei; en in 2.1 (p. 11) wordt terecht gewezen op de trend van een structureel lagere economische groei. Er is een politieke afweging nodig over de balans tussen groen en groei in de provincie Utrecht.

De huidige Coronacrisis zal een grote impact hebben op de economie van de provincie Utrecht. In de publicatie “Effecten van de Coronacrisis op regionale economieën”, constateert de Rabobank dat gebieden die in het verleden het voordeel hadden van een gunstig vestigingsklimaat door goede horeca, congresfaciliteiten en culturele voorzieningen

hier mogelijk in de komende periode minder baat bij zullen hebben door 'social distancing' (Rogier Aalders en Otto Raspe, 9 april 2020). De provincie Utrecht wordt in deze publicatie niet genoemd, maar wij verwachten dat de Coronacrisis de steden Utrecht en Amersfoort als bruisende ontmoetingsplekken, hard zal raken. Wij adviseren de provincie daarom om een strategie op te stellen over het omgaan met de effecten van de Coronacrisis.

Dirk Sijmons geeft in het Ringpark Magazine (2019) een slotadvies: 'Utrecht doet er met het oog op z'n toekomstige welvaart goed aan om niet hyperventilerend achter de groeidoelstelling aan te lopen'. **Te verwachten is dat juist bij een sterk fluctuerende financiële situatie de maatschappelijke behoefte aan een goede kwaliteit van vitale basisvoorzieningen toeneemt.** Onder het motto 'Groen Groeit Mee' is het laatste jaar gesproken over het verwerken van de ringparkgedachte in de Omgevingsvisie. Dit motto is des te urgenter als groei uitblijft, maar dan vertaald als: Groen groeit mee met de maatschappelijke behoefte.

Wat houdt groei van groen in? Groen kan groeien door uitbreiding van het areaal aan vitale natuurlijke, agrarische en erfgoed landschappen; door een groei van het routenetwerk voor gezonde mobiliteit. Groen kan ook groeien door beter en aangepast beheer als reactie op droogte, sterfte van vogels en plantgemeenschappen en achteruitgang van bodemkwaliteit. **Net zoals er na Corona een herwaardering zal komen voor de vitale beroepen in de zorg en het onderwijs, zal er een herwaardering komen voor de fysieke basisvoorzieningen die zovelen voor lief nemen. Geef daarom opdracht om een visie te ontwikkelen voor financiële groei én bij het uitblijven van deze groei.**

Het gebiedsgericht werken, waar de provincie veel ervaring mee heeft, is bij uitstek geschikt om op een samenhangende manier te werken aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Vierde advies: Neem als provincie zelf de regie bij de uitvoering van de visie en laat de uitvoering niet volledig over aan de markt.

De provincie gaat in de economische visie terecht uitgebreid in op de noodzakelijke samenwerking met kennisinstellingen, bedrijfsleven en andere overheden. Bij de uitvoering van de economische visie kent zij echter een grote rol toe aan allianties als ROM, EBU en OMU, terwijl de genoemde allianties op geen enkele wijze een agenda beheren die de samenhang van leefomgeving borgt voor energie, water, landbouw, natuur en erfgoed. En evenmin recht doet aan de door de provincie op te zetten sociale bril.

Geef daarom opdracht tot een heroverweging van de strategie tot uitvoer van een nieuw type economie. Werk samen met partners, maar geef de regie niet uit handen. Werk vooral samen met partijen die vanuit een nieuw en breed sociaal-ruimtelijk perspectief kunnen kijken en ontwikkelen.

Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK)
Paul Roncken

Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL)
Voorzitter Dorien de Wit